

Progres și Cultură

REVISTĂ PEDAGOGICĂ — SOCIALĂ — LITERARĂ

CUPRINSUL :

Cultură și fericire	Ion Miclea
Mihai Lupescu	V. Netea
Metoda Pièron și Toulouse aplicată la memorizare	Axente Vardaru
Fișa personală și fișierul școlar	Gh. Atanasiu
Necesitatea clasificării copiilor la intrarea în școală ; metode	Elena Aniței
Grimm (versuri)	Ștefan Baciu
La moartea unei prietene (versuri)	Const. Ștefăniu
Plecare (versuri)	V. Netea
Niculai Dilmaru (schită)	Nic. Albu

Cărți :

I. P. Angelescu și N. C. Enescu : **Pedagogia și educația contemporană : metode, curente și sisteme noi**, T. C. Stan : **Cei șapte frați siamezi**, Aron Cotruș : **Horia**, V. Hondrilă : **Săbii și epave** (Nic. Albu).

Cronica mărunță.

Reviste :

Gîndirea, Revista Fundațiilor Regale, Familia, Gînd Românesc, Pagini literare, Căminul cultural, Blațul, Frize, Țara Noastră, Vraja Mării, Plaiuri săcelene.

Insemnări : Dr. Nic. Creșu.

Anul III. Nr. 3. Martie 1935.

Nr. 3

Cultură și fericire

Asistăm la desfășurarea unei puternice ofensive culturale care în parte își găsește explicarea în precipitatul sistem al actualei civilizații.

Acuzată fără încetare de o aproape totală lipsă de preocupare interioară, civilizația modernă a căutat să arate netemeinicia învinuirilor, prin sprijinirea și încurajarea diferitelor manifestări culturale. Din acest motiv, mulți au fost seduși, confundându-le, atunci când au căutat să le deosebească. Au înțeles sub cultură învelișul, forma ei externă; iar sub civilizație însăși rațiunea de a fi a acestor forme materiale. Alții și mai puțin norocoși le-au identificat, eroare care persistă încă, nu fără regretabile consecințe.

A contesta, că am intrat deabinele în zodia culturii, ar însemna să nu fii fiul veacului tău, care dacă se mândrește cu ultimele realizări tehnice, debunăseamă că nu pune între ultimele-i produse cultura — așa numită „modernă.“

În serviciul nobilului gând, de a face cultură — un bun comun omenirii — s'au angajat înafară de tehnică, toate spiritele cari au simțit în dosul frunții clocotul ideilor mari, în stare să ridice, înobileze și să ferească biata omenire răvășită de întunec și dezolare. Ba, s'au făcut pași mari — necunoscuți până acuma — chiar din partea statului, neprecupețind nici un sacrificiu.

Așa a pornit lupta pentru cucerirea luminii. Iar pe urmele ei au răsărit până în cele mai îndosite cătune o sumedenie de temple ale luminii, cari din punct de vedere tehnic satisfac și cele mai prețioase gusturi. În ele s'au așezat preoții luminii, cu menirea de a rupe pânzele negre ale ignoranței. S'au întemeiat biblioteci, case culturale și de lectură; tot atâtea focare din cari să se hrănească bietul suflet omensc.

Din profunzimile sufletului omensc, nemulțumit cu civilizația

materialistă ce i-o furniza veacul, a izbucnit strigătul de sete după cultură.

Omul a căutat să-și satisfacă această nepotolită sete de lumină; a cetit cărți și reviste, a învățat limbi străine spre a se putea adăpa și la alte izvoare; și-a nesocotit chiar trebuințele stomacului numai pentru a-și mulțumi sufletul.

Și dacă i-am pune întrebarea, — să ne răspundă sincer — ce simte în suflet, oare ce ne-ar răspunde? Este mai luminat, mai mulțumit, ori mai fericit decât a fost înainte? — Că sub raportul cunoștințelor e superior omului vechiu, nimeni nu neagă, dar aici nu vrem să cercetăm acest lucru. E adevărat, omul de azi știe foarte mult; știe nebănuit mai mult decât știau în vechime cele mai luminate minți. Inșă aci se pune întrebarea următoare: *lumina ce i s'a servit sub eticheta culturii moderne, l-a luminat, l-a și fericit?*

Răspunsul îl puteți ceti privind-i fața posomorâtă, drept reflex al haosului clocotitor din suflet. Priviți-i ochii iscoditori; ascultați-i nesiguranța cu care se exprimă despre lume și viață. E timid, ca un copil care a trecut prima oră pragul clasei; e fără încredere în sine și în alții. Nu-l judecați pentrucă înșiși sunteți de vină pentru halul în care se află.

— Cum, noi cari am dorit să-l înălțăm pe culmile de azur ale ideilor forțe, cari am dorit să-i hrănim sufletul flămând și setos, noi vinovați?

Nu ne îndoim, poate ați avut cele mai bune intenții cu el, însă că realizarea lor a fost greșită, aceasta trebuie s'o recunoașteți.

Omul veacului modern este un *mare înșelat* și înșelăciunea—pentruce am ocoli adevărul? — îi vine din partea așa numitei „culturi moderne“. Una a cerut și alta i s'a dat și neavând spiritul de discernământ, a luat drept bun cultural ce i s'a oferit ca atare.

Inșă aci am ajuns la un punct ce trebuie clarificat; și anume; ce se înțelege sub cultură și bun cultural? Noțiunea de cultură desemnează toate lucrurile și toate fenomenele *indisolubil legate cu valori generale omenesti, recunoscute și respectate ca atare, de oameni*. Produs al spiritului omenesc *îndeajuns îngrijit de el*, iată ce se înțelege și trebuie să se înțeleagă prin cultură¹⁾. Dacă a-

¹⁾ N. Bagdasar : Filoșofia cont. a Ist. Buc. 1930, (pag. 93.)

ceasta se înțelege prin cultură, atunci ne întrebăm primit-a omul de azi așa ceva? Ca răspunsul, care este așa de greu în consecință, să nu vină dela noi, să-l spună o autoritate în materie: *On parle beaucoup de la „culture moderne“, mais on confond le plus souvent et bien à tort le développement des sciences avec la prééminence de l'esprit or, ce sont de choses fort différent²⁾*

Când a văzut omul aurora prevestitoare a culturii moderne, mai avea ceva în suflet din ideile sănătoase ale trecutului; idei mari cu privire la moda de a concepe lumea și viața. Și în loc ca edificiul culturii noastre să se fi clădit pe această bază, a cărei trăinicie era garantată de veacuri, ea a fost aruncată în vânt de dinamita filosofiei materialiste, subiectiviste și pozitiviste. De aci a urmat o confuzie generală în filosofie și în viață. Spiritele din fruntea cugetării omenеști, pluteau în nesiguranță, părerile cele mai contradictorii de multe ori bizare — au fost răspândite, ca adevărate culmi ale înțelepciunii filosofice, cu privire la lumea și rostul omului în ea. Teoriile și supozițiile cu nimic justificate, au abundat în tot ce s'a scris și vorbit. Prin mijlocirea tiparului, ele au bătut și la poarta umilă a celui din urmă descifrator de abecedar; din ele n'a fost greu apoi ca omul să tragă concluziile firești: Dumnezeu, suflet nemuritor, adevăr, bine și frumos, toate sunt vorbe pe cari dicționarul omului modern le-a lăsat pe dinafară. Dar, când a fost vorba să le înlocuiască, greutatea a devenit insurmontabilă; de aci a urmat haosul în cultura noastră, pe terenul filosofiei: *„S'il y a quelque part une confusion des langues comparable à celle de Babel, c'est bien dans notre culture moderne, à propos de la manière de concevoir le mode.“¹⁾*

Sfârșimate columnele pe cari se răzima cerul unei filosofii, care ține seama de o viață armonică, înaltă și demnă de om, noui arhitecți ai culturii — nu fără talent — au clădit prin scrisul lor o mulțime de pagode în cari au adunat toate zeitățile moderne. Rupând orice contact cu ființa transcendențială și nobilă, au fost siliți să divinizeze forța brută, patimile și pe ei înșiși. Idealul a devenit din ce în ce mai pe placul lui „homo animalis“.

Pornind din aceste considerente, literatura ca manifestare a culturii, nu putea să fie decât îmbibată de aceste idealuri. „Abor-

¹⁾ F. W. Foerster: *Le Christ et La vie humaine*. Stock Paris 1924 pg. 25.
F. W. Foerster, op. cit. pag. 107.

dează, e drept problemele mari, da nu le poate rezolva, discută toate chestiunile vitale, dar nu le poate da o deslegare mulțumitoare. „Eu pun întrebări, a răspunde însă nu-i datoria mea“. Notele caracteristice... sunt *ignoranza* în problemele existenței, *scepticism* față de acele instincte superioare ale sufletului, cari aspiră ia infinit și *neputința* înfrânării poftelor omului bestie.“¹⁾

Artele se complac în nudismul formelor, un reflex admirabil al vidului de concepție. Scena și cinematograful au devenit sale de operație, în cari se rezolvă problemele sexuale cele mai rari. Cu cât a fost mai decăzută Sodoma?

Omul adăpat la aceste isvoare ale culturii, simte în suflet tot tragicul existenței sale, fără a găsi un punct de sprijin pentru minte și un imbold pentru voință. Această cultură îl nemulțumește, necum să-l ferească. Vede că a fost înșelat de mirajul culturii. Dar n'a renunțat la luptă; sufletul îl împintenează spre altceva; îi trebuie o reconfortare sufletească. Unde o va afla? În creștinism! El are adevăruri și idealuri neperitoare. Din el trebuie să se inspire cultura noastră și viața noastră întreagă și atunci vom avea oameni întregi și mulțumiți; oameni cari vor ști armoniza tehnica, arta, literatura și știința cu credința, virtutea și sfințenia. Știți unde vede. O. Spengler — dealtfel necredincios — reînvierea culturii? În religiozitate. „*Natura oricărei culturi este religie, prin urmare, natura oricărei civilizații este ireligie*“²⁾. *Cultura noastră, deși pare paradoxal, este cultură barbară. Lumea s'a convins de insuficiența ei și dorește cultură cultă, cură nobilă, cultură creștină și modernă.*

E posibilă? Avionul și crucea; tancul și iubirea aproapelui, nu sunt oare contradictorii? Nu sunt, dar chiar dacă ar fi, numai împreună pot exista. Nu ne rămâne deci decât, ca *adevărurile transcendente ale creștinismului, să le proiectăm asupra lumii cu reflectoarele științei, spre a da culturii actuale consistență și bază, pentru realizarea idealității dintre cultură și fericire* astăzi atât de antogoniste.

I. Miclea

¹⁾ O. Prohászka: *Concepția sup. a vieții*, trad. I. Rinea Făgăraș 1932, pag. 86.

²⁾ N. Bagdasar, op. cit.

*Din contribuția învățătorimii române
la dezvoltarea culturii naționale.*

MIHAI LUPESCU.

„Om—fără de păcate; învățător —
unul dintre cei aleși; neobosit culegă-
tor de folklor,—Mihai Lupescu însem-
nează o pagină în istoria noastră cul-
turală“...

Artur Gorovei

1.

Mihai Lupescu din Moldova

Cititorul a observat, desigur, după felul cum a fost alcătuit acest prim caet din contribuția învățătorimii române la dezvoltarea culturii naționale, că am căutat să alegem figurile cele mai reprezentative din cele trei mari provincii ale țării, pentru a arăta că învățătorul scriitor, indiferent de mediul social în care s'a dezvoltat și indiferent de relațiile culturale ce le-a avut, a fost condus de aceleași sentimente și s'a orientat după aceleași idei.

E o potrivă simbolică pe care numai identitatea preocupărilor învățătoresți o poate explica îndeajus.

Alături de ardeleanul Ioan Pop-Reteganul și de C. Rădulescu-Codin, munteanul, Mihai Lupescu din Moldova reprezintă icoana luminoasă a unei vieți harnice, cinstitute și binefăcătoare pentru neam.

Firea lui domoală și calmă, străbătută de credința unor gânduri neînfrânte, convinsă de sănătatea acțiunilor lui, veșnic optimistă, plină de cuviință, l-a făcut să fie un vârtos muncitor, ros de simțul răspunderii, conștient de misiunea lui, dar nu l-a îndemnat niciodată să râvnească măriri deșarte, și nici să umilească pe alții prin hărnicia lui. A fost de o modestie și de o bunătate exemplară.

N'a cunoscut egoismul ursuz al celor făloși și slabi, nici vanitatea înșepătoare a sufletelor goale.

Mihai Lupescu a muncit în tăcere dând cel mai larg concurs tuturor acțiunilor bune, fără a se înghesui vreodată la postul de mare comandă. El credea în sfințenia muncii și în vigoarea ideii, singurii factori cari trebuie să călăuzească activitatea publică a unui om făcător de bine. Pentru aceasta Mihai Lupescu a fost totdeauna soldat mare și disciplinat lângă comandanți mari, și adesea soldat devotat și respectuos lângă comandanți mici.

Nu locul de comandă, să-l vadă lumea, îl ademenea pe acest patriarhal cărturar, ci locul muncii rodnice, mai puțin cercetat de cei dornici de a se afișa, dar singurul care îți dă conștiința valorii, a dreptății, singurul care îți aduce adevăratele satisfacții sufletești.

Dar în afară de aceste atitudini sufletești, atât de rare în zilele noastre, Mihai Lupescu s'a dovedit un om superior, clar văzător, prin realismul ce-i străbătea cugetarea, prin marea bună-tate față de cei nemângăiați, prin faptele lui puse mereu în slujba poporului. Din acest punct de vedere a fost unul din discipolii mari ai neîntrecutului Pestalozzi.

Mihai Lupescu a fost și a rămas învățător toată viața. Anii de pensie nu l-au putut despărți de școală, căci abia scos la pensie, a cerut să fie reintegrat în învățământ. În timp ce atâția dau năvală spre posturile cari aduc onoarea titlului, Mihai Lupescu a rămas mereu un simplu învățător de stat.

Activitatea lui îi creiase o frumoasă reputația, avea strălucite relații cu personalități de seamă, cari l-ar fi putut ajuta să trăiască altfel, dar Mihai Lupescu și-a dat seama că este cu mult mai frumos pentru un învățător care vrea într'adevăr să-și slujească neamul, dacă adună câteva caete cu cântece populare, dacă contribuie la sădirea câtorva mii de pomi roditori, dacă mângâie lacrimile sutelor de orfani și dacă e redactorul unei gazete pentru popor.

Mihai Lupescu nu s'a plimbat niciodată cu mașina vreunei prefecturi, și nici n'a pozat nicăeri în propogandist cultural pentru a suge subvenții și pentru a cerși decorații.

Țăranii lui dela Broșteni cu cântecele și cu năcăzurile lor, orfanii dela Zorleni, revistele de folklor, foaia pentru țărani, sfa-

turile pentru plugari, i se păreau cu mult mai sfinte, mai vrednice decât să le schimbe cu ocupațiuni mai ușoare, mai boerești.

În această privință Mihai Lupescu e un ales chiar și printre învățători scriitori. A scris cu mult mai puțin decât Ion Pop-Reteganul sau Rădulescu-Codin, dar totuși nici o zi din viața lui nu s'a strecurat stearpă.

Mihai Lupescu a fost un mare învățător, poate cel mai mare din câți i-au avut satele noastre.

Ar fi o adevărată binefacere dacă s'ar găsi cineva, vre'un tânăr învățător moldovean, care să adune într'o carte mare toate zilele și toate gândurile și faptele lui Mihai Lupescu, iar această carte să se introducă obligator în școlile normale, pentruca viitorii învățători să poată studia și să se pătrundă timpuriu de pilda acestei vieți minunate.

Ne va citi vreunul din cei așteptați?...

2.

Cum a trăit Mihai Lupescu.

„Suprafața lui de acțiune? Locul cuprins de șanțul unui sat. Pregătirea? O școală normală, pe lângă ceia ce a putut singur prinde. Indemnul? Dragostea celor din care se trăgea și în mijlocul cărora a trăit viața toată. Le-a știut înțelepciunea, din care o fărâmə a capătat-o și el prin naștere.“

Ion Simionescu.

Dintre zecile de articole scrise asupra vieții și activității lui Mihai Lupescu, desigur două sunt mai importate atât prin căldura ce le străbate cât și prin cunoașterea temeinică a celor scrise: al Dlor Ion Simionescu „Oameni aleși“ vol. II, și Artur Gorovei în „Anuarul arhivei de folklor“ pe anul 1932.

Acești valoroși cărturari l-au cunoscut îndeaproape pe Mihai Lupescu, l-au văzut la muncă, l-au avut prețios colaborator, deci și-au dat seamă de puritatea și vigoarea însușirilor sufletești ale acestui învățător. În urma adâncei cunoașteri a omului și a ope-

rei înfăptuite, Dl Ion Simionescu, nu s'a sfiit să-l așeze printre „oamenii aleși“ ai românilor, alături de Dimitrie Cantemir, George Șincai, M. Kogălniceanu, Spiru Haret, Andrei Șaguna, B. P. Hașdeu, etc.

Niciodată un învățător român nu s'a bucurat de mai multă cinste.

Dacă Mihai Lupescu ar fi fost de față la întocmirea acestui șirag de oameni aleși, printre care s'ar fi văzut trecut și el, desigur că în marea lui modestie l-ar fi rugat fierbinte pe profesorul universitar să-l scoată din rândul acelor bărbați glorioși. Totuși Dl Ion Simionescu a socotit că Mihai Lupescu poate figura nestingerit între gloriile neamului nostru: „Fiecare om, dacă e om, năzuește să săvârșească și fapte spre binele obștesc. Nu oricine însă se ridică în fapte și vorbe până la precumpănirea binelui general asupra traiului său individual; acesta e un om ales ori unde s'ar afla. E condus de acelaș simțământ nobil ca și aleșii omenirii. Atâta numai că lucrează într'un cerc mai restrâns și mai totdeauna tăcut. Indemnul sufletesc este însă acelaș. Meritul încă nu poate fi decât tot acelaș. Cel mult rezultatul e diferit, după ecoul intensității desfășurate, care nu atârnă de om, căci împrejurările îi pot țarmuri sfera activității.“*)

Intr'adevăr dacă Mihai Lupescu ar fi fost altceva decât învățător, dacă ar fi activat între alte împrejurări, cu hărnicia și cu puterea lui de muncă, cu spiritul său perspicace și drept, ar fi putut creia și el acel sgomot ce urmărește matca atâtor activități publice.

Dar el n'a voit-o. El știa că toți avem pe acest pământ un destin al nostru, o menire, dela care nu trebuie să ne abatem, iar destinul lui este să fie învățător, și Mihai Lupescu a rămas învățător.

S'a născut la 1 August 1861 într'un sat de lângă Fălticeni. Era și el băiat de țăran ca și Ion Pop-Reteganul, ca și C. Rădulescu Codin.

Aceeși origine, acelaș destin, aceeași trudă. Gimnaziul îl face la Fălticeni, unde are de coleg pe tovarășul de mai târziu, Dl. Artur Gorovei. Urmează apoi cursurile școlii normale din Iași, și înfârșit ajunge învățător la Broșteni. Aici îl găsește în Decembrie

1891 Dl Artur Gorovei, numit Judecător de Ocol. Întâlnirea cu învățătorul îl bucură nespus de mult pe tânărul judecător. Se împrietenesc repede și se află potriviți la gânduri și la inimă. Din această întâlnire cultura românească a câștigat cea mai frumoasă revistă de folclor: „Șezătoarea“.

Traiful lui Mihai Lupescu la Broșteni era din cale afară de modest.

„Școala în care-și petrecea zilele învățătorul, singurul învățător al școlii, era tot așa de primitivă, cum trebuie să fi fost bojdeuca Irinucăi, în care se umpluse de râie elevul Ion Creangă, dela școala lui Nanu.

Două camere cu o tindă la mijloc, scunde întunecoase, friguroase — loc de osândă — alcătuiau toată clădirea menită pentru luminarea poporului. Una din camere era „școala“, cealaltă locuința învățătorului și a nevestei lui.“*)

Aci în acest „loc de osândă“ a trăit Mihai Lupescu aproape 15 ani.

Dl Artur Gorovei a plecat repede, prin Martie 1892. Era judecător la Fălticeni. Mihai Lupescu a rămas în „locul de osândă“, la datorie.

Dar cei 15 ani petrecuți la Broșteni nu i-a trăit în tânguiri dornice de transferare, așteptând izbăvirea, ci, i-a trăit încadrat în muncă trudnică pentru ridicarea poporului.

„Cu tot focul începe activitatea proprie, fecundă. Fiecare brasă trasă, aduce, trebuie să aducă, rod. În satul acesta „uitat de Dumnezeu între munți înalți, de după care soarele răsare mai târziu decât în restul lumii“, învățătorul nou pune în practică adevărata muncă a dascălului, Școala cu cei patru pereți ai ei nu poate rămânea singurul câmp de activitate al „luminătorului sateilor“. Școala e satul întreg; pe elevii cei mărunți cu ochi de sticleți, vioi și scripitori, îi învață carte; pe cei mai în vârstă, biruitorii nahlapilor Bistriței, îi îndeamnă la traiul omenesc prin sfaturile și exemplul vieții sale. Ceeace ce Fichte cere dela un savant în cerc larg — se aplică și învățătorului, savantul din celula socială. „Scopul absolut al oricărui om și mai cu seamă al savantului, este de a lucra la înobilirea celorlalți oameni, nu numai prin prelegeri, ci mai ales prin pilde.“

Creiază biblioteca populară, ține lecții de sară, neprecupețind truda; adună pe colegii din satele învecinate, dă viață cercurilor culturale.“*)

În acelaș timp adună folklor și participă la organizarea vieții învățătoarești din întreaga țară. Reputația lui crește, devine un fruntaș al învățătorilor, cuvântul lui e ascultat.

Munca dela Broșteni îl însdrăvenește în credință și putere.

Apelul de mai jos, lansat în 1898 pentru înființarea unei reviste învățătoarești alături de C. Ionescu Lungu, ne dovedește din plin aceasta.

FRATE COLEG,

O nouă revistă apare anul acesta, pe arena publicității, menită școalei în genere și celei rurale în specie!

„Școala viitoare“ are menirea de a strânge în juru-i toate elementele sănătoase și curate ale dascălimei rurale, și astfel cu toții, „uniți în gânduri și simțiri“ să lucreze spre regenerarea școalei rurale și la răspândirea luminei și a cunoștințelor temeinice în popoi. *Cea mai sfântă muncă e a dascălului și numai atunci va binemerita numele de apostol, când viața, știința și devotamentul său vor fi pentru poporul din sânul căruia se trage.*

Strângeți-vă rândurile dar, fraților colegi, în jurul „Școalei viitoare“, dați-vă mâna frățeste, puneți umărul vostru la sprijinirea revistei noastre, ca prin contact, prin discuții și prin muncă energetică să ne oțelim în luptă, să ne luminăm și astfel să putem fi mai destoinici pentru noi și ai noștri.

Întâlniți-vă în discuții, aici, acasă la noi, încrucișați-vă armele și uneltele de muncă în organul nostru, probați că, după cum vă pricepeți a fi gospodari model și soldați bravi pentru Plevna externă, sunteți și luminători destoinici, eroi contra Plevnei interne, ignoranța. Și atunci vom fi conrespuns și gândurilor ce toți pun în noi și simțirilor noastre firești; și atunci, numai atunci, vom fi uniți în cugete și simțiri.

Noroc bun dar, la muncă spornică și luminată“*.)

Mihai Lupescu nu măi era un necunoscut. Activitatea lui îi creiase o reputație frumoasă și durabilă. De aceia în 1898 când

I. Simionescu, op. cit. pag. 204.

Ion Anghel *Înaintașii*—pag. 103—104.

Regele Carol a înființat orfelinatul „Principele Ferdinand“, dela Zorleni—Tutova, și a cerut un om destoinic pentru această instituție, cel ales să conducă regalul așezământ a fost învățătorul dela Broșteni.

A stat aici peste 20 de ani, săvârșind una din cele mai frumoase opere filantropice din țară.

Ajuns la pensie, se retrage la Bogdănești, unde continuă să muncească mereu pentru popor, redactând gazeta populară „Vestitorul satelor“.

În 17 August 1922, obosit de vârstă, bolnav în urma unei infecții, moare jelit de către toți cei cari l-au cunoscut, l-au apreciat și l-au iubit.

3.

Activitatea lui culturală.

Activitatea culturală a lui Mihai Lupescu e legată de viața și de gloria celor două mari reviste de folclor, „Șezătoarea“ și „Ion Creangă“ la întemeierea și susținerea cărora el a avut partea leului.

Revista „Șezătoarea“ a pornit la drum în Martie 1892, având ca director pe Dl Artur Gorovei, iar ca membri în comitet pe învățătorii aduși de Mihai Lupescu : Niculai Vasiliu, Const. Pavelescu și Teodor Danilescu. Existența materială a revistei era asigurată prin contribuția bănească (5 lei pe lună) a învățătorilor și a directorului ei. În jurul „Șezătorii“ Mihai Lupescu a adunat zeci de învățători, îndemnându-i să scrie și să se ocupe de folclor. Acești învățători au fost ostașii cei mai devotați și mai harnici ai acestei reviste, răspândind-o pretutindeni și trimițând un imens material spre publicare. Dar nu numai pe învățătorii din „țară“ i-a adunat în jurul „Șezătorii“, ci chiar și pe învățătorii de peste hotare, din Bucovina și din Ardeal, după cum mărturișește, Dl Gorovei, a căutat să-i apropie și să-i facă să colaboreze la revistă.

Revista „Șezătoarea“ a tras brazdă adâncă pentru cercetarea și publicarea folklorului nostru, isbundind să se impue ca o revistă

de mare ținută, impresionantă, pătrunzând în toate cercurile intelectuale, trecând chiar și dincolo de hotarele țării. Nici o altă revistă folkloristică românească n'a avut un rol mai important, mai hotărâtor, în mișcarea folkloristică decum l-a avut „Șezătoarea“.

Aici a publicat Mihai Lupescu marile lui colecții de folclor, printre care locul de frunte îl ocupă *poveștile*, care din nefericire nici până astăzi încă nu sunt adunate în volum. În afară de folclorul literar, a mai publicat la „Șezătoarea“ culegeri despre „*Medicina populaă*“ și despre „*Bucătăria țaranului*“. Tot Mihai Lupescu are meritul de a fi adus la „Șezătoarea“ pe alt mare folclorist, pe Tudor Pamfile, care a desfășurat o puternică activitate folkloristică.

Împreună cu Tudor Pamfile a întemeiat în 1907, la Bârlad, revista de folclor „Ion Creangă“, a cărei activitate a fost covârșitor de fecundă.

„Ion Creangă“ n'a apărut din spirit de vrăjmășie față de „Șezătoarea“, cu toate tănuitele neînțelegeri dintre Dl Gorovei și Tudor Pamfile, ci fiindcă Mihai Lupescu după cum îi scria într'o scrisoare Dlui Gorovei, era condus „numai de gândul de a se putea strânge cât mai mult material, care se pierde, se prăpădește în noianul mahalagismelor și a pseudo-civilizației. Pentru mine, ori câte reviste de folclor ar fi, la toate, de aș putea, aș da ajutor, căci pierderile ce suferim zilnic, greu trebuie să apese pe toți și mai ales pe noi învățătorii. Și dacă o vină are dăscălimă și preoțimea satelor, e și aceea că nu-ș dă socoteală că pierdem o avere de mare preț, pe care spoiala de azi o îneacă, pe care mormântul o astupă.“*)

La revista „Ion Creangă“ a lucrat Mihai Lupescu 14 ani.

Împreună cu Tudor Pamfile a publicat, în editura Academiei Române, „*Cromatică poporului român*“, iar în 1915 în colaborare cu Dl Artur Gorovei „*Botanica populară*“. În acelaș timp a mai colaborat la revistele „Albina“, „Ghilușul“, „Miron Costin“ etc.

Cu G. Tutoveanu a alcătuit *manuale didactice*, cu T. Pamfile și Mrejeru o „*Carte pentru tineretul dela sate*“, iar pentru popor a tipărit cărți despre „*Creșterea viermilor de mătase*“, „*In jurul casei*“, „*Creșterea prunilor*“, (cu Fărcășanu) „*Ălcătuirea unei gospodării țărănești*“ etc.

În ani din urmă ai vieții sale a redactat cu mari jertfe și cu multă însuflețire „Vestitorul satelor“ o foaie pentru popor, întemeiată de fostul său elev, N. Stoleriu.

* * *

Acesta a fost Mihai Lupescu din Moldova, așa i-a fost vieța și acestea i-au fost faptele. Prin Mihai Lupescu învățătoria română a dat culturii naționale un erou, un „om ales“, pe urma căruia a rămas o mare brazdă de lumină.

„Ca un biet dascăl de țară să isbutească a înjgheba o școală folcloristă, să trezească tovarași și să creeze ucenici și toate acestea la țară și departe de orice sprijin, să dea naștere unei mișcări care a trecut dincolo de el și dăinuiește încă, această este mai mult decât o operă de om, este un simbol și o nădejde: de puterea ce face în învățătoria noastră, în această țărânie ce se deschide la cultură, în această oaste culturală a țării, a cărei slavă o face învățătorul Mihai Lupescu, simplu glotaș“*)

Vasile Netea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Metoda Piéron și Toulouse aplicată la memorizare

Doctorii Piéron și Toulouse sunt cunoscuți la noi mai mult ca doi distinși psihologi a căror cercetări, observații și concluzii asupra *atenției copiilor*, au dat posibilitate educatorilor să interpreteze cu mai multă certitudine manifestările de viață din punct de vedere al emoțiilor, determinînd psihologia la mari verificări a unor legi socotite intangibile.

Cîteva lucrări pedagogice din Franța apărute nu demult, dovedesc că atât Piéron cât și Toulouse prin observațiile despre *memoria* și *atenția* la copil, au constat, privitor la memorizare, că ceea ce reține copilul într'o poezie, e versul bogat în *substantive*. Stabilirea ca puncte de susținere, prin nuanțare, *substantivele*.

Pregătiți chiar să înfrunte criticele adevăraților pedagogi, bazați pe realități psihice, au formulat o nouă metodă pentru predarea memorizării.

N'avem pretenția nici că ne-am însușit cu precizie metoda Piéron—Toulouse, nici nu susținem că aceasta ar fi cea mai bună. Undeva, într'o comună prin acest județ, cel ce subscrie aceste rînduri, a aplicat-o timp de un an. Și nu pot să spun fără succes. Observațiile, sau mai bine zis, lacunele metodei Piéron—Toulouse, nu găsesc potrivit să le pun deocamdată pe hârtie. Să încerce fiecare coleg această metodă; îi asigur că toți elevii lor vor aștepta cu mare bucurie ora de memorizare.

După această scurtă notă introductivă, urmează să prezentăm o *lecție de memorizare după această metodă*. Să luăm de exemplu poezia „Iarna” de Vasile Alecsandri. Incepem cu o convorbire asupra iernii.

Se scrie pe tablă poezia întregă, sau cîte strofe vrem să învățăm în clasă :

I A R N A

*Din văzduh, cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lunghi troiene călătoare adunate'ncer grămadă ;
Fulgii sbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi
Răspîndind fiori de ghiață pe ai țării umeri dalbi.
Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară ;
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară ;
Soarele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerețe pritre anii trecători.
Tot e alb pe cîmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare.
Ca fantasme albe plopii înșirați se pierd în zare ;
Și pe'ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute sub clăbucii albi de fum.**

Poezia va fi citită la început de câțiva elevi mai buni, apoi o vor citi și cei mai slabi. Dacă s'a citit, se elimină toate adjectivele sau alte părți de cuvânt afară de cele cu care începe fiecare vers, și substantivele. Adecă :

*Din văzduh iarnă nori zăpadă, *
Lunghi troiene 'ncer grămadă ;
Fulgii aer fluturi.....
Răspîndind umeri.....*

Cine poate să citească strofa aceasta așa cum a fost mai 'nainte scrisă? Se citește de către toți elevii clasei, dacă e posibil.

Bine copii ! Dar acum, cine poate să ne-o citească ?

Pe tablă rămâne numai atât :

*Din — — — — — zăpadă,
Lunghi — — — — — grămadă ;
Fulgii — — — — — fluturi ...
Răspîndit — — — — — umeri ...*

Apoi se șterge complet întiiul rînd și al treilea, însă, se citește strofa întregă. Dispare în aceeași formă și versul al doilea și al patrulea.

Din „Cartea de citire“ pentru cl. IV-a. primară de Radu Petre și I. I. Săndulescu.

Elevii o reproduc fără nici o greșală, chiar și cei mai slabi se ambiționează „să prindă firul“ poeziei dela prima strofă. În felul acesta se procedează și cu strofa a doua. La învățarea unei poezii lungi, e bine să i se lase strofei dela mijloc și penultimei, inițialele cu care începe fiecare vers, pentru a servi ca puncte de orientare. Mulți vor aduce obiecțiunea că o poezie în forma aceasta nu însuflă nici un sentiment. Da, dar trebuie să se știe, că pînă nu se cunoaște deplin textul ei, e inutilă citirea declamatorie, expresivă, sau oricum ar fi ea. Se poate face aceasta în ora următoare, cînd ai bucuria să constăți că *toți* elevii știu poezia. I-ai ajutat și pe ei, fiindcă pentru mulți, memorizarea „*pentru acasă*“ e un chin. (Între plîsul frățiorului din lăgăn, ori curățitul grajdului, sau tăiatul lemnului, etc. cine mai așteaptă ca acest copil să savureze o poezie—pastel, să sesizeze tragismul din „*Cîinele soldatului*“ ș. a. ?). Iată de ce, e bine ca poezia să se învețe în clasă, rămînîndu-i pentru acasă elevului cel mult 2—3 strofe. Închei aceste rînduri cu dorința sinceră de fi dat cuiva de gîndit asupra celor de mai sus.

Axente Vardaru

Fișa personală și fișierul școlar

Necesitatea fișei personale nici nu mai poate fi pusă în discuție. Pedagogii trebuie s'o adopte dacă doresc ca activitatea lor să fie încoronată cu succes. A nu ne cunoaște copilul, cum s'a întâmplat și se mai întâmplă și acum, este o greșală fundamentală a pedagogiei, fără să-i mai zicem modernă.

Acuza ce se aduce, că fișa personală răpește o mulțime de timp pedagogului, e fără nici un temei. Timpul pierdut cu observațiile și cercetările ne aduce *aur*, ca să ne exprimăm așa fel, superlativul succesului.

Întrebarea este, ce anume să observăm și să cercetăm la copil? Fișele actuale se extind foarte mult la partea psihologică a copilului, ceea ce cred că e greșit. Noi trebuie să ne cunoaștem copilul din toate punctele de vedere. Și acele puncte sunt: fizicul, sufletul și mediul. Adică a face cercetări medicale, cercetări și observări psihologice și cercetări sociale.

Să le luăm pe rând.

Cercetările medicale vor urmări dezvoltarea fizicului și anumite boli hereditare, ca *sifilisul*, *tuberculoza* etc. Ca să poți urmări dezvoltarea fizică, avem la îndemână măsurătorile antropometrice și notarea fiecărei boli de care suferă copilul, precum tratamentul ce s'a indicat și consecințele boalei. Pentru stabilitatea rigoarei fizice și eredității, avem examenele de laborator: wasserman (pentru sânge) Pirquet și examenul radiologic (tuberculoză) la care se adaugă după posibilități, examenul urinei, sputei, sucului gastric etc. O examinare medicală severă este necesară, căci trebuie să constituie baza constatărilor psihologice.

E de atâta importanță, că momentan nu ne dăm seama și ar constitui pentru reformatorii școlii noastre, cele mai prețuite orientări din rezultatele școlii, clădită pe anumite principii, care de multe ori nu corespund realității.

Cercetări psihologice se pot preciza prin observație atentă și continuă asupra copilului atât în clasă cât și în afară de clasă. Apli-

care diferitelor teste este recomandabilă. O serie întreagă de teste ne stau la îndemână (streine și românești) și nu le recomand, numai prin faptul că aici trebuie să intervină dibăcia cercetătorului precum și nuanța caracteristică a elevilor.

Observările zilnice precum și rezultatele obținute în aplicarea testelor semnate în fișa personală, scoțându-se de aici caracterizări în ce privește însușirile intelectuale: *Atenția, perceperea, memoria imaginația, gândirea, inteligența, însușiri de temperament și caracter, atitudinea etică și religioasă* precum și *aptitudinile* ce le întrezărim.

Notările despre aceste însușiri inetelectuale, de temperament și caracter trebuiesc făcute cu multă obiectivitate și conștiinciozitate.

Cercetări sociale se referă la părinți și mediul unde locuiesc. Ne orientăm asupra sănătății, inteligenței, pregătirii școlare și preocupărilor culturale ce le au părinții. Care le este conduita morală și cum este tratat copilul în familie. O vizită la domiciliul părinților ne va clarifica asupra igienei casnice, pentru care trebuie să avem întotdeauna sfaturi de îndreptare. Un predigrin al familiei ne va lămuri asupra antecedentelor hereditare. Fișa personală trebuie să rămână în arhiva școalei și aici se vor nota mai departe vești sau constatări din viața copilului. Ar fi o urmărire în viitor, după absolvirea lui. Se va nota; starea familiară, soția aleasă (constatări materiale și morale). Copii. Cum a înțeles să-și croiască un drum în viață, ce lucrează, cât câștigă și în sfârșit, toată activitatea sa -puncte de reper- care să illustreze influența școalei și foloasele ce le are de pe urma învățaturii.

Pentru acest motiv trebuie să ia ființă pe lângă fiecare școală, un fișier școlar. Să nu credeți că-i cine știe ce minune. Un dulap cu despărțituri unde an cu an se umple cu fișele elevilor, așezate alfabetic. Orice veste, orice constatare despre cineva, se notează în fișa respectivă. Inchipuiți-vă după o notare și cercetare conștiincioasă de 20-30 de ani ce material enorm de documentare școlară și socială vom avea.

Pentru realizarea fișelor personale și fișierului școlar, avem nevoie de: entuziasm, de convingere că venim în ajutorul educației copiilor, dacă nu acum, pentru viitor și de colaboratori conștiincioși -medicii. Ei trebuie să dea obolul lor de muncă să se apropie de

școală și de elevi și să nu se mărginească numai la supravegherea sănătății și igienei în școală dar să o și cerceteze, s'o examineze, ca să pătrundă în trecut și să dea povește pentru viitor.

Știu, este, sau pare un vis îndepărtat pentru școala noastră și deaceia lașteptăm dascălul care va începe, ca să ne bucurăm și dacă sunt care au început ceva, la cuvântul de laudă, se adaugă îndemnul să nu uite partea medicală și de igienă, punctul de plecare, în precizarea individualității omenești.

Gh. Atanasiu

Necesitatea clasificării copiilor la intrarea în școală; metode

(Continuare)

Iată testele de atenție, imitație și memorie senzibilă.

1. Diferite figuri cu bețișoare.
2. Urmărirea vizuală a mișcării unui obiect.
3. Descrierea unei gravuri din memorie.
4. Sensibilitatea tactilă cu plăci de diferite grosimi.
5. Mersul ritmic după metronom.

Teste de atenție și memorie abstractă

(Din seria Dr. Decroly)

1. Exerciții cu figurile oamenilor cu mingea de diferite culori.
2. Masa cu mingea în diferite situații.
3. Figurile oamenilor cu diferite poziții ale membrelor.
4. Cartoanele cu furculițele.
5. Masa cu diferite obiecte pe ea.

Teste de asociație.

1. Cartoane cu asociația de culori și forme.

Teste de memorie verbală și motorică

(Din seria Binet—Simon modificată)

1. Repetirea unui grup de 3—4 cifre.
2. „ unei propozițiuni de 16 silabe.

3. Executarea a 3 comenzi verbale.

Toate aceste teste se adresează ansamblului activităților sufletești, sub formă de acțiuni ale inteligenței ca : atenția, memoria sensibilă memoria în sine, spiritul de combinație, asociația, adaptarea.

Și acum voi descrie sumar fiecare test în parte.

1. *Testele de atenție, imitație și memorie sensibilă.*

a) figurile cu bețișoare :

Se iau 4 bețișoare de 5—6 cm. de aceeași formă și culoare ; copilul deasemenea.

Experimentatorul zice : „Fii atent la ce fac eu ca apoi să faci și tu același lucru“. — Se execută un triunghi, se lasă câteva secunde să observe copilul și apoi e pus și el să facă.

Se procedează la fel cu patratul și rombul.

b) *Urmărirea vizuală a mișcării unui obiect.*

Experimentatorul poartă în mână, un creion de exemplu, descriind diferite figuri și se uită în ochii elevului observând întrucât acesta urmărește cu vederea direcția mișcării la început i se atrage atenția. BCU Cluj / Central University Library Cluj

c) *Descrierea din memorie a unei gravuri arătate.*

Se ia un tablou ușor al cărui conținut cade în cercul de cunoștințe al copilului ; copilul e pus să-l observe 2—3 minute și apoi e pus să-l descrie.

Aici se constată și diferitele tipuri de inteligență.

d) *Sensibilitatea tactilă.*

Se iau diferite cartoane cu nuanțe de 2—3 mm. grosime și de mărimea unui bilet de vizită, se țin cu mâna sub masă și copilul scoate pe cea mai subțire sau mai groasă.

c) *Simțul ritmului după metronom.*

Se pune în funcțiune un metronom și se cere copilului să pășească după tact, mai apoi să urmărească și cu degetul același tact.

2. *Teste de atenție și memorie abstractă :*

a) Exerciții cu figurile oamenilor cu mingea de diferite culori. (Se arată și descrie testul).

Nu trebuie să dăm copilului explicație prea amănunțite și nici să-l influențăm în timpul execuției ci numai să ne convingem că a înțeles ce are de făcut. Li vom arăta cartoanele și-i vom spune:

„Așează aceste 4 cartoane cu figuri, acolo unde crezi că se potrivește mai bine“...

b) masa cu mingea în diferite situații. (Asemenea se arată testul).

Procedeu e la fel cu diferitele poziții ale membrilor. (Iar se arată și descrie testul).

Acelaș procedeu și aici ca și la primele.

d) Cartoanele cu furculițele.

Este la fel cu celelalte, cu acelaș procedeu de executare.

e) Masa cu diferite obiecte pe ea. (Se arată și descrie testul).

Și la aceasta se procedează la fel.

3. Ca teste de asociație sunt cartoanele de culori și forme deosebite.

Se iau 10 cartoane de forme deosebite și colorate diferit;

Se dau apoi copilului alte 10 cartoane tăiate separat, cari însă sunt în contrast, unele în ce privește forma, iar altele în ce privește culoarea, față de cele așezate în fața elevului.

Copilul este pus să le suprapună cum crede că se potrivesc mai bine. Se arată (testul).

Unii copii asociază după formă, alții după culoare. S'a constatat că acei cari asociază după formă sunt mai superiori celor cari, asociază după culoare.

4. *Testul de memorie verbală și motorică.*

a) Repetirea unui grup de 3—4 cifre.

Se face atent copilul și se dictează un grup de 3 cifre=6,4,8 copilul este pus să le repete în aceeași ordine; apoi se ia un grup de 4 cifre.

b) Repetarea unei propozițiuni de 16 silabe.

Aceasta va fi luată din lumea copilului: Se va pronunța clar și copilul va trebui să o repete fără inversiunea prop. și schimbarea ordinii cuvintelor.

c) Executarea a trei comenzi verbale.

Comenzile se dau în modul următor, arătând spre obiectele indicate: „așează cartea aceasta pe masă, apoi adă-mi creionul acela depe masă și pe urmă deschide ușă.“

Comenzile trebuiesc executate în ordinea exactă în care au fost date.

S'au totalizat rezultatele testelor, s'a făcut procentajul și Dl. Ilcuș a obținut următoarele rezultate generale.

45 % au satisfăcut absolut bine toate testele.

37 % mai puțin bine

18 % au fost absolut slabi.

Procentul celor absolut slabi 18%, sunt copii anormali. Intre aceștia, intră o mulțime de nuanțe de anormalitate. „Se impune prin urmare, ca o necesitate de prim ordin pedagogic și social, scoaterea acestor elemente subnormale din punctul de vedere al construcției lor psihice, din regimul pedagogic al copiilor normali mintali. Trebuie create clase speciale pentru cei întârziți; iar pentru debilii mintali școli speciale de instrucție și educație. Aceasta e o cerință nu numai de ordin științific-pedagogic ci și social“ — spune Dl Ilcuș în concluziile sale.

Dar nu numai pentru aceștia ar trebui create clase speciale, ci și pentru cei supra normali. In aceste clase, cei bine dotați să învețe mai mult și cantitativ și calitativ. Viața socială are nevoie și de o elită a inteligenței și talentului, care trebuie să înlocuiască elita sângelui. Democratizarea vieții noastre sociale, nu trebuie să însemneze nivelarea tuturor.

Școala trebuie să se îngrijească de cei slab înzestrați de natură; să dea toată atenția celor normali, cari formează numărul cel mai mare, — dar să deschidă și celor binedotați drum liber. Este plină viața socială de oameni nelalocul lor și școala nu trebuie să mai dea neispreviți și nechemăți. In Germania aceste școli de binedotați sunt în număr însemnat. Toate testele înainte de a fi întrebuițate, trebuie etalonate. Etalonarea lor constă în aplicarea la un număr însemnat (câteva nite) de copii. Astfel se acomodează aceste teste psihologiei copilului român, se fac procentaje și se scot medii și numai după aceia testul poate servi drept criteriu just în clasificarea inteligenței unui copil.

Incerări de etalonare s'au făcut la școala de aplicație din Ploești. Deasemenea Dl. prof. Bronzetti are niște teste etalonate. Nu se pot lua testele copilului german sau francez și să se aplice copilului român, trăgându-se concluzii. Intervine deosebirea de mediu și de rasă. Etalonarea testelor este o operațiune care trebuie făcută și la noi.

Am vorbit până acum de o singură latură a inteligenței copi-

lului și anume despre gradul inteligenții. — E necesar însă a examina și cealaltă latură: *calitatea inteligenții*; ne arată că unii copii sunt mai apți în anumite domenii decât în altele. Clasificarea copiilor după calitatea inteligenții formează tipurile de inteligență.

1. *Timpul inteligenții teoretice și tipul inteligenții practice.*

Primul raționează mult înainte de a trece la acțiune, îl interesează mai mult idea decât fapta; dă rezultate la obiectele unde se cere rațiune.

Celălalt acționează ușor. Se descopere printre organizatorii de joc și printre conducătorii tovarășilor. Aceștia sunt apți pentru ocupațiunile unde se cere spirit de organizare, inițiativă și acțiune promptă.

2. *Tipul subiectiv și tipul obiectiv.*

Primul tip se remarcă la compuneri; al doilea înfățișează obiectiv însușirile obiectului. Primul va fi apt pentru ocupații literare, celălalt pentru ocupații în domeniul științelor pozitive.

3. *Tipul analitic și sintetic.*

Ambele tipuri sunt apte pentru activitatea artistică.

Constatarea tipurilor de inteligență se face prin observație indirectă.

Ideal ar fi ca în cadrul gradelor de inteligență să se creeze clase după tipuri; — căci tipurile descrise mai sus aparțin fiecărui grad în parte.

Dar se naște întrebarea: N'ar fi greu de pus în practică aceste deziderate ale științei?... Nu! Cu personalul care există, cu mijloacele de care se dispune, s'ar putea organiza la orașe un învățământ pe baze într'adevăr științifice.

Cu actuala ei funcționare școala nu mai corespunde necesităților vieții și nu poate fi un factor de progres, căci deși legea dă libertate și chiar prevede clase speciale pentru copiii întârziați, ne menținem totuși într'o situație care de multe ori amintește „calul balan“ și pe „Bădița Vasile,“ din scrierile nemuritorului Creangă.

Elena Anifei

Grimm

Fratelui Ion Th. Ilea

Herțogi cu scuturi lucii și cu albe diademe
legende: pendul între vis și trai aieve
regi albi cu fruntea prinsă 'n stele și în steme
și baluri în castele goale de vieți ca Eve.

Morți pali și păsări ce aduc în pene aer
hălci grele ce le poartă visurile ca pe-o navă,
(basm alb din aur și din suflet caer)
și ploae de blestem, holeră sau otravă.

Apoi descind din pagini și caleașcă
domnițe blonde, cu sclipiri de meteori
povestea trece fum, din grea închipuirea - ceașcă
și 'ncoronează tocul cu șiraguri de palori.

Ștefan Baciu

La moartea unei prietene

*Prietenă, ai trecut hotarul lumii acesteia
Și noi am rămas singuri și triști
Cu chinul întrebărilor sfâșiindu-ne ființa.
Triști ca un sfârșit de vacanță
Când dragostea pleacă să nu se mai întoarcă.*

*În urma ta s'a făcut parcă mai întuneric
Și fereastra bucuriei s'a închis ca o pleoapă obosită
Și zâmbetele lumii au scrâșnit a plâns
Când troparele morții au fluturat în aer.*

*Cine să ne mai cânte un imn de tinerețe
Mâine, poimâine și până la sfârșit?...
Tu nu mai râzi și mâinile tale stau cruce
Pe pieptul în care svâcnia o inimă tumultuoasă.*

*Prietenă, de ai ști cât de pustie-i lumea!...
A venit iarna, toate visele noastre s'au sgribulit,
Fereastra bucuriei s'a închis ca o pleoapă obosită
Și zâmbetele lumii au scrâșnit a plâns.*

C. Ștefăniu

Plecare

~~Ca un șarpe rănit de prea mult soare
mă plec spre apa nouă a năzuinței mele;
tălângi de gând se sbenguie departe
ca niște desmorbiri din veac, grele.~~

cu un vuc
asta
plec un

**Drumul se deschide — soare topit în pietre albe —
ca o ademenire de cer neinceput
pentr'un unghi de cocori din obârșii adânci,
smâncindu-mi nădejdiile ca un bici desfăcut...**

statul

**Ce curcubeu voi lumina peste datini?
Abisurile-mi par răsfirări de vis dintr'o credință nouă
în care voi dăltui pentru imagini marmură
de nici un cutremur ruptă în două'**

**Altarele și-au istovit toate simbolurile
și nici-un mit nu mai înflorește stele;
la căpătâiul acestor neputinți de lumină
stau cumpene albe fâlfâirile mele.**

Vasile Netea

Niculai Dîlmaru

A dat toamna prin crengi. De către munți se lasă o boare rece. Pe drum, dispre Adrian, vine îndoit din șale, cu sumanul strîns păpușă la suțioara stîngă, Niculai Dîlmaru. Cînd e în voe bună, ține frîntura pieptului în sus și face pașii apăsați. Privit dela distanță, îți pare o rață de proporție neobișnuită, legănîndu-și îndoitura trupului în ritmul pașilor. Știe tot satul povestea cum a rămas cu spinarea ruptă; a fost în grădina unui sas să ia cîteva mere. Sasul îl zărise. La plecare, în momentul cînd Niculai era pe streășina gardului, l-a ajuns. I-a oblojit spinarea cu o lovitură de pat de pușcă, după care Niculai căzu înapoi în grădină fără conștiință, îngînjit ca o larvă căreia i-ai rupt lungimea trupului cu vârful ghetei. După o ședere de cinci luni în spital, a rămas cocirjat de spinare ca un lemn strîmb și cu mintea șubredă. Oamenii îi zic „smintit“. (Ar vrea ei de multe ori să schimbe cu el. Sminteala lui îl face mai accesibil decît mintea curată a multora). Vecinic îți rîde. Inșă e caraghios cînd îi joacă bucuria pe buze și primăvara în ochi. Face crețe 'n obraz — parcă-s săpate cu dalta — cum un gurzar de poincă se strădue la o cotitură. Are cîteva fire de păr pe podișul bărbiei, crescute, ca un grup de plante exotice la o margine de deșert.

Mi-a spus că pleacă în lume. (Pentru el „lumea“, este Adrianul și toate satele dimprejur pînă acolo unde ochiul lui poate să străbată zarea).

— Dece nu mai stai la popa?

— Da m'o bătut doamna preuteasă, și mi-o spus să-m' iau catrafusele. Și eu le-am luat, ha ha ha !! (Toate catrafu-

sele lul se reduc la un suman în care erau înveliți o pereche de cioareci).

Soția părintelui Hortopan e o femeie drăcoasă. Din cauza nervilor ei, slugile niciodată nu împlinesc anul. Niculai Dîlmaru însă, a împlinit șapte ani. Dar n'a stat ca slugă la popa Hortopan, ci ca un om de pripas. Mai înainte de a ajunge la părintele, el umbla cu o traistă mare cit o mierță — atîrnîndu-i de git, pînă în dreptul genunchilor — cerșind din casă în casă. Dela un timp, oamenii și-au mai redus „mărinimia“. Sub geana apusului, Niculai ajungea la cellalt cap de sat cu fundul trăistii d'abia acoperit. Și i-a mers din ce în ce mai rău, pînă cînd, în cele din urmă fu nevoit să se ducă în timpul amiezii cînd știa că gospodinele dau zor cu masa, numai cu traista pîntecului. Mîncea extrem de mult; cit patru oameni. Unde încăpea sub curbura spinării atîta mîncare? se 'ntrebau mulți. Ca să simtă sațiul unui prînz, mîncea la opt gospodării. Dar nici asta nu mai mergea. Cum îl zăreau pe drum, gospodinele zăvoriau ușile. Cic-boc ici, cioc-boc dincolo: toate închise. Nu din sgîrcenie i se închi-deau, ci, dintr'un fel de antipatie pe care le-o inspira adrieniilor risul lui.

— Un creșetor adevărat nu ride. El dece ride? Ei nu puteau admite lucrul acesta.

— Dumnezeu să ne ierte, noi nu-i mai dăm nimic, zise într'o zia Silvestra lui Pîntilie, foc de supărată că i-a mîncat o mămăligă; îi turnă în blid pînă a zis: „amu-ți mulțam că nu-m' mai trebuie, ha ha ha!“

A gemut în cleștele foamei două-trei zile. Cînd n'a mai putut, s'a dus la popa Hortopan. (Aici nu prea mergea; nu-l înghitea preuteasa).

— Ce e cu tine Niculai? îl întreabă părintele.

Dîlmaru închise ochii milostiv, întinse podul palmelor peste acoperișul pîntecului, și-și răzîmă gitul spre dreapta în umăr.

Părintele Hortopan l-a înțeles.

— I foame rău tu neastă. Dă-i fasolea aia de ieri. Du-dă mîncare, dădură cu el în vorbă întinsă. S'au înțeles: Niculai rămînea la ei. În schimbul mîncării și al îmbrăcămîntei trebuia să facă ceva slujbă. În cei șapte ani de ședere la

popa, munca lui s'a rezumat, vara, la păscut cu scroafele pe șanțurile dintre drumuri, iar iarna, la sfîrșitul porumbului. Mai făcea o slujbă în zilele de vreme rea: supărările dese ale preutesei — val de minie asupra servitorilor — se descărcău în capul lui; ceilalți scăpau cu fuga din pumnii ei. El nici nu încerca să fugă. Primea bătaia cu ochii închiși, doar strîngînd gîtul între umeri ca să fie oasele mai adunate și loviturile mai puțin simțite. Răbdarea lui în loc s'o potolească, o întărita și mai mult. Șapte ani trăiți în casa cuiva dă prilej de gîndire celui ce pleacă. Lui Niculai Dilmaru îi părea rău, nu că se despărțea de stăpîni, ci după mîncările dela popa.

Mi s'a jeluît în cuvinte simple, dece l-au alungat. Azi de dimineată a eșit ca de obicei cu scroafele și purceii pe șanțuri la păscut. Soarele era înalt și căldicel, așa ca la începutul toamnei. Dobitoacele, una s'a întins la hodină într'un cotlon, iar cealaltă păștea. O parte din purcei întindeau osînza lăptoasă a țitelor, alții s'au culcat pe brinci în colbul drumului.

Niculai, năpădindu-l căldura 'n tot trupul, a adormit răzimînd cu spatele un stîlp de telegraf. Prin vis a auzit niște sbierăte ca de bou, o duduitoră puternică și un guițat scurt. A fost o mașină care se pierdu într'un nor ridicat de pe drum. După ce se împrăștie norul, văzu în mijlocul drumului tăvălit în praf un purcel mort. Niculai vru să plîngă. Era vremea amiezii, timpul de mers cu scroafele acasă.

Nici n'a intrat bine în curte și preuteasa-l luă la rost; că a stat prea mult, că pot căpăta aprindere scroafele sau chiar purceii. Numărînd goadenii, constată lipsa unuia. Niculai i-a spus că „l-o călcat *motoru*“. Scandalul și bătaia ce i-o trase preuteasa, a adunat vecinele. Multe îi luau apăra-rea.

— Dă-o 'ncolo de sgîrcită, da' ce, ea n'are suflet?

— Nu-i ajute Dumnezeu de hămesită, da' nu i rușine să facă ea „doamnă“ așa holcă pentru o stîrpitură de purcel?

— Bietul Niculai...

— Sărmanul... In el poate da ca 'n bou, el ce știe?...

Dilmaru se strîmtorise de părcana fîntinii și plîngea. Preuteasa, înainte de a intra în bucătărie, se mai răsti odată la el :

— Imediat să-ți iei catrafusele și să pleci ! Nu ești vrednic să mai porți umbră pămîntului, dar încă să mai mîncîci porția la patru oameni, sac fără fund, vită flămîndă ! Asta a fost povestea plecării lui Niculai Dilmaru din satul cu oameni buni și oameni răi.

— Și acum, încotro Niculai ?

— Mă duc pînă unde-oi găsi sălaș și ceva de-ale gurii.

— Dumnezeu să-ți ajute Niculai Dilmaru. I-am spus asta, convins de greutatea împliniri dorințelor lui. Apoi se smulse de lîngă mine încet, ca o salcie desprinsă dintr'un țărîm inundat.

Niculae Albu

CĂRTI

I. P. Angelescu și N. C. Enescu: *Pedagogia și educația contemporană: metode, curente și sisteme noi.*

Iată o carte foarte utilă. Deși apărută în 1934, n'am văzut nici o revistă, niciun ziar să se ocupe de ea. Nu știu cum să caracterizez această nepăsare a învățătorilor cari întrebuințează condeiul și îl mînuiesc — unii cu multă îndemînare — în coloanele cîtorva ziare și a sumedeniilor de reviste din țară. Reavoință? N'ași putea zice. Este altceva: lipsește multora dintre acei cari scriu, spiritul critic; nu pot scrie decît, sau să laude da capo al fine, ori să hulească în concluzie. Cu toate defectele de pătrundere și interpretare a fenomenului *cultură*, recunoaștem un fapt îmbucurător; învățătoria în special cea tinără — este într'o efervescență spirituală. Toate acele bijbieli, căutări nesigure a ălor vr'o trei grupări de *Tineret învățătoresc* (Banat: G. Beurán; Moldova: Iordănoiu; Oltenia, nu știu cum îl chiamă) corespund unor dorinți, unor preocupări cari nu pot fi ignorate. Pusderia de colaboratori ai revistei „Ideia“ — pe urmă „Naționalul Nou“ sau „Pagina învățătorului“, dovedesc că există o *mișcare*, o deștețenire în rîndurile învățătorimii. Dar, să se știe un lucru: nu va rămîne nici o urmă din toată această agitație. Suntem în stadiul abundenței scrisului fără cenzură, fără o prealabilă cumpănire și raționare. Deaceea scriem articole cari peste trei zile îți par răsuflete, iar peste un an, deadreptul ridicole. Ridicolă tema, problema pusă? Nu, ci modul și stilul

în care e interpretată. Iată de ce spuneam mai sus că e un bine și acest rău constatat. Învățătorii tineri cari scriu la gazete și reviste nu vin cu idei noi. (Parcă numai cu ei se întâmplă acest lucru?...) O fac aceasta dintr'o sinceritate: se lovesc de dese obstacole pe care li le pune viața în cale; primele dureri, nemulțumiri, desiluzii etc. Apelează la gazetă și la revistă ca la o mamă protectoare. Da, asta o cer ei să îndeplinească publicațiile învățărești. Inșă, acestea sunt lucruri atît de efemere!...

Aci vream să ajung. Nu vream să ating aceste chestiuni, acum, dar mi-le-a scos în cale cartea domnilor Angelescu și Enescu, profesori de pedagogie la școala normală din Șendriceni-Dorohoi. Sunt oarecum revoltat, de ce în ziarele și revistele noastre nu se recenzează, nu se discută o carte nouă ce desbate vr'una din laturile pedagogiei moderne? Se știe că la noi apar mai puține cărți de știință decît în oricare țară europeană. Și și acestea rămîn nevîndute. (Mărturisirea d-lui prof. univ. Simionescu). De ex. în 1934 au apărut la noi 7 cărți de pedagogie. Notați: șapte cărți într'un an la o țară cu 42.000 de învățători! Cum o ediție nu trece peste 2000 exemplare, nu e de loc onorabil ca din 14.000 de volume să nu se vîndă decît 11.000. Ceeace înseamnă că 31.000 de învățători n'au cetit nici o carte nouă. E uluitor. Și nu sunt ei vinovați. În colțul îndepărtat al provinciei, la zeci de kilometri depărtare de capitala județului, nu-i suflă nimeni la ureche: uite mă ce avem nou în literatura pedagogică romîneasă! Sau chiar dacă vine la oraș, vitrina librăriei nu-i oferă vreo carte cu titlu care să aducă a pedagogie, ci, ia niște romane palpitante: „Fecioarele orizontale“, „Pentr'un petec de negreață“, „Amanta la o mie de kilometri“, „Armăsarul Domnei Lou“ și altele, de acest gen. Atunci, cui îi incumbă răspunderea că învățătorii nu sunt nici în domeniul lor la pas cu vremea? Tocmai acestor publicații învățărești. Luați oricare revistă scrisă de învățători, și veți vedea în ce constă *Cronica* ei. E o sărăcie care trădează un desinteres sau o rea distribuție a materialului din partea conducătorilor revistei. Niște recenzii anemice — asupra unor cărți apărute cu un înainte sau chiar cu doi — scurte și diformate terminîndu-se totdeauna în grețoase laude la adresa autorului. Acești scribi lălii cari țin locul de recenzenți la revistele învățătorilor, n'au

avut și n'au timp să se ocupe de cărțile noi pedagogice... Unora ca acestora le-a căzut victime domnii Angelescu și Enescu cu noua lor lucrare „Pedagogia și educația contemporană“.

Venim și noi nițel cam târziu, spre a ne spune cuvântul asupra acestei cărți. Din capul locului, vrem să fim înțeleși că avem de a face cu o lucrare de largă sinteză și pătrundere obiectivă, avînd ca obiect pedagogia și educația contemporană, metode, curente și sisteme noi. Într'o singură privire a ochiului cuprindem prin aceste grupări toată pedagogia contemporană. Vezi în ea — ca într'un dulap etajat — tot ceea ce te interesează, grupate așa cum raportul dintre ele o cer. Și, credem, nu le-a fost ușor — deaceia nici nu le obiectăm slaba sistematizare a unor capitole — ca din haosul de curente, metode și sisteme cîte sunt în uz în știința educației pe tot Planiglobul, să distingă ceea ce este esențial, specificul fiecăruia, cînd în aparență multe sunt identice. Căci, nici într'o știință nu există atîta confuzie ca în cea a educației. Pentru semnalarea celei mai mici funcțiuni psihice sau fizice s'au introdus de către pedologi sau psihologi, un termen nou. Și pînă la a conveni asupra unui singur termen pentru toți, cîte dificultăți n'a întîmpinat pedagogia!

Fiindcă vrem să facem cunoscut cuprinsul cărții dd. Angelescu și Enescu, ne rezervăm locul pentru cele cîteva observații pe cari le avem de făcut asupra ei, la urmă. Ne grăbim să trecem sub condei în linii generale conținutul în ordinea stabilită de autori.

Pedagogia contemporană în opoziție cu cea veche.

În antichitate problema educației era o problemă politică. (Platon „Republica“ și Aristotel „Politica“). Prin Evul Mediu, era socotită o problemă religioasă, iar în epoca de după Renaștere, cei ce se ocupau cu educația erau filosoffii, care o considerau ca o problemă de filosofie. Abia în secolul al 18-lea Johan Friederich Herbart, pune baze solide pedagogiei, subordonîndu-i studiul psihologiei ca mijloc de cercetare. Ceea ce n'a făcut Rousseau a făcut urmașii lui cari instituie o serie de metode. Fiindcă țintim prin educație a pregăti pentru viață, pedagogia se sprijină astăzi foarte mult pe sociologie, formînd chiar

un curent sub această prețuire: *pedagogia sociologică* în opoziție cu pedagogia individualistă. Copilul și mediul sunt două noțiuni, două realități pe care le-a analizat pedagogia științifică.

Educația contemporană.

Educația contemporană este un corolar al frământărilor, aspirațiilor societății contemporane. Nouile sisteme de educație printr'o ruptură violentă de vechile sisteme, tind spre o radicală transformare a omului. Să vedem, care sunt aceste sisteme noi reformatoare?

Întii, ce se înțelege prin sistem? „O totalitate de factori, de elemente sau chiar de idei cari se găsesc într'un raport constant între ele“ (pag. 41). Putem vorbi de sistem pedagogic, sistem de organizare școlară și sistem de educație. În educația morală sunt trei sisteme de seamă: sistem Förster, sistem Fr. Paulsen și sistem Tolstoi.

Metode, curente și sisteme noi în pedagogia contemporană.

Definiția metodei: „Chipul ordonat cum își organizează și-și desfășoară cineva activitatea pentru realizarea unui lucru sau scop“ (pg. 37). Știința educației are ca metodă veche clasică, *observația*. Pentru a ajunge la cunoașterea copilului prin metoda observației, trebuie timp îndelungat. Ca mijloc mai eficace de cercetare în pedagogie e *experimentul* — utilizat de Weber, G. T. Fechner, Wund (p. II-a sec. XX) iar în sec. XX-lea a fost introdus de Dr. Lay (1910) și Er. Meuman (1914) socotiți ca adevărații întemeietori ai pedagogiei experimentale. Studiul creșterii copilului cu ajutorul măsurătorilor: dinamometrul, estesiometrul și algesimetrul, a fost numit *auxanologie*.

Metode de observare: a) psihanaliza; b) ancheta c) fișa individuală și d) Statistica.

Curente.

Definiție: „concepția care se afirmă și se impune mai cu tărie la un moment dat unui grup mai mare de oameni, se numește curent“ (pg. 39).

a) *Curentul pedagogiei experimentale*, urmărește ca nici o măsură să nu fie în educație pină nu va fi fost verificată, experimentată și coordonată cu psihologia copilului. De aici ia naștere Pedologia (nume dat de O. Chrisman în 1898). Repre-

zentanții pedagogiei experimentale sunt: Stanley Hall, L. M. Terman—St. Unite; A. Binet, Dr. Simon, Waney—Franța; O. Decroly, J. Joteyca, I. van Bervliet, Shuyten—Belgia; Dr. Lay, Er. Meuman, H. Ebinghaus, W. Stern, O. Bobertag, Otto Liemann—Germania; Ed. Claparède, Ad. Ferriere, Alice Descouedres, P. Bouwet, — Elveția; Rossolimo — Rusia; Montessori, Mosso, P. Lombroso, Sante de Sanctis — Italia; F. Sainz — Spania; N. Vaschide, Vl. Ghidionescu, Gh. Comicescu — România.

b) *Curentul pedagogiei biologice* susține că educația trebuie să fie o continuă adaptare și conformare la legile vieții copilului. Reprezentanți: H. Spencer, Dr. Jean Demoor și Tobie Jonckheere.

c) *Curentul pedagogiei active* e rezultatul studiului copilului de pe urma căruia s'a constat că activitatea e caracterică, e condiția vieții. Activismul e conceput în: 1) utilitarism practic intelectual—materialist 3) activismul integral. Principiile activismului sunt: a) al activității spontane b) al educației naturale c) al activității practice d) al intuiției.

d) *Curentul individualismului* cere ca educația să țină seamă de natura copilului, de individualitatea lui. Acest curent se afirmă prin două concepții: *școala după măsură* și *libertinajul pedagogic*.

e) *Curentul pedagogiei sociale*—„educația va consta din socializarea metodică a tinerei generații“ (E. Drukheim.) Totul să se inspire din sociologie. Reprezentanți: Natorp, Kerschensteiner, Dewey, Lighart, Decroly și Förster.

f) *Curentul „Școala muncii;“* reprezintă concepția materialistă a școlii active.

g) *Curentul „Educația cetățenească“;* organizarea școlară după tipul statului.

h) *Curentul Regionalismului sau localismului educativ* s'a născut ca o reacțiune contra școlii care rupe pe copil de mediul în care a crescut. Cere o strinsă legătură între educație, mediul fizic și realitățile sociale. Repr.: Geddes, P. Valentin Bell (Anglia), Vidal dela Blache (Franța), Decroly, Kerschensteiner, Fr. Paulsen I. C. Petrescu, Ap. Culea, D. Gusti. (Domnii autori uită — intenționat? — pe frații Stoian cari au dat

precizieune acestui curent la noi prin lucrarea lor: «Din problemele localismului educativ». Pe ce motiv?)

i) Curentul „Orientarea profesională” pretinde ca educatorul să cunoască dispozițiunile, înclinările și preferințele copilului, în vederea îndrumării pentru viață. Repr.: Taylor, Parsons, I. A. Puffer, Münsterberg (St. Unite); Lipmann, Heintz, Moede, Piorowsky, Stern (Germania), Em. Degallier (Franța); Claparède (Elveția). Dacă nu ne înșelăm, s'au ocupat cu această problemă în mod serios și la noi dd. Ștefănescu-Goangă și Th. Löwenstein, pe cari autorii nu-i amintesc.

j) Curentul pedagogiei personalității—«idealul educației să fie crearea unui om, care potrivit cu potențele sale, integrându-se în societate, să fie capabil de a produce valori necesare existenței și progresului vieții sociale» (pg. 93). Repr.: Rein, Budde, Gaudig, C. Rădulescu-Motru, G. G. Antonescu, I. I. Gabrea și I. C. Petrescu.

Metode.

Inmulțindu-se sistemele de educație, era firesc ca și metodele să umble în căutarea unui mai bun fel de a ajunge la scopul urmărit: perfecționarea fizică, morală și intelectuală a individului. Fiindcă spațiul nu ne permite o comentare a acestor metode, deocamdată le înșirăm arătând principiile fiecăreia.

Metode generale: *a)* metoda intuitivă; se bazază pe cuvintele lui John Locke, rămase nemuritoare: «nimic nu e în inteligență, ce n'a trecut mai întâiu prin simțuri», *b)* metoda activă; mobilitatea spiritului, mișcare activitate, *c)* metoda centrelor de interes; țintește la aplicarea principiului coorelației materiilor de învățămînt, *d)* metoda de învățămînt general; nimic să nu învețe (copilul), dacă nu-l atrage vreun interes, *e)* metoda monografică; tinde la cunoașterea amănunțită a colțului de pămînt pe care-l locuște copilul.

Metode particulare—privesc numai unele aspecte ale educației. De ex. cele care se referă la educația intelectuală — învățămîntul. — Acestea sunt: metoda Montessori, metoda Decroly și Degand, metoda fonomimică, metoda cuvintelor normale.

Examenul. Examenul de fine de an departe de a fi pedagogic așa cum se face pretutindeni, duce la rezultate contrare

din punct de vedere educativ. Deaceia a și fost obiectul de discuție al citorva congrese internaționale de educație nouă. Pentru sistematizarea lui, s'au stabilit metode științifice ba chiar o disciplină numită *docimologie* sau docimatică, avînd drept scop reforma examenului școlar. Repr.: Laugier și Pieron-Franța; Veinberg și Biegeleisen-Germania.

Sisteme.

Sisteme de educație fizică: a) suedez b) german c) englez d) american e) gimnastică ritmică.

Sisteme de educație intelectuală: sistemul Mannheim tînde la individualizarea educației însă pe categorii mari de elevi după gradul de inteligența nu după aptitudini.

Sisteme generale de educație: a) libertinajul — sistem Tolstoi — practicat de marele scriitor rus la școala sa din Jasnai-Poliana. Școală fără program; elevii vin la școală fără cărți, fără caiete, ascultă și învață ce vreau și cit vreau; b) sistemul Montessori fondat pe principiul de a atrage atenția copilului asupra lui și a vieții sociale; c) sistemul Frchetti (1906 la Montescia-Italia) vrea să facă pe copil capabil de a urmări cu inteligența munca sa proprie în casa și pe cîmp: e o aplicare a concepției regionalismul educativ; d) centre de interes; școala pentru viață prin viață; cunoașterea omului și a mediului fizic; e) sist. «școalelor în aer liber», înființat de sociologul francez Ed. Demolins prin crearea primului institut în aer liber numit «*L'ecole de Roches*» în Normandia: să facem din copii oameni capabil de a înfrunta greul vieții; să-l depărțăm de mediul artificial al școlii cărții. Repr.: Cecil Reddie și Badley - Anglia; H. Lietz - Germania. Tot ca sist. de educație e socotită *cercetășia* al cărui părinte e Lord Baden-Powel. Nu insist asupra acestui sistem, fiind îndeobște cunoscut și la noi. Urmează să prezentăm în rîndurile de mai jos încă două sist. de educație ce se practică în Statele-Unite: Sistemul Dalton; s'a aplicat prima dată în orașul Dalton de dș. Parkurst. Caracteristica acestui sistem e organizarea învățămîntului nu pe clase și grupe la care predă un învățător toate materiile, ci fiecare sală de clasă e consacrată unui obiect de studiu. Elevul trece prin sălile de clasă, rămînînd în fiecare atîta timp cit vrea. Învățătorul numai supraveghează; Sist. Vinetka (1920) s'a experimentat

întîi în satul Winetka de către Washburne. Prin acest sistem se dă posibilitate elevului de a progresa cît mai mult la obiectele către care are înclinații.

Și pentrucă suntem la sfîrșitul expunerii sumare a conținutului cărții dd. Angelescu și Enescu, nu găsesc de prisos să amintesc și de *Sisteme de educație în cadrul unui stat sau popor*. Astfel noi avem: «Oficiul de educație al tineretului român». (O. E. T. R.) și «Oficiul de pregătire premilitară». Sist. de educație fascist a cărui vastă organizare a tineretului poartă numele de „*Balila*”. Englezii n’au un sistem propriu de educație cetățenească. Să vorbim despre Sistemul sovietic-rusesc? Pînă acum tot ce s’a scris despre educația cetățenească în U. R. S. S. ori s’a scris intenționat rău despre ea, ori că e așa: nu urmăresc niciun ideal de viață. Însă literatura nouă rusă, prezintă altfel stările de lucruri de cum le prezintă autorii chiar și în domeniul școlii. Nu știu dacă dumnealor au citit raportul prof. Kirițescu-Arva asupra raționalizării agriculturii și contribuția tineretului sovietic ieșit mai ieri din școlile rusești, romanul lui N. Ogniev: „*Costea Riabțev*”. Dar, s’ar putea să aibă și dreptate.

Încercarea de a trece în mod sumar pe dinaintea ochilor cititorului toate curente, sistemele noi de pedagogie și educație, o socot încheiată. Se poate vedea cîte puncte de plecare — și toate cu motivări serioase — cuprinde domeniul pedagogiei și educației. Menționez că atunci când a fost vorba de vreun curent, sistem sau metodă nouă, nu i-am făcut critica. Nici nu era locul aici. S’o facă fiecare cititor, măcar așa cum au înțeles s’o facă autorii. Un lucru nu ne ferim a-l spune: dintr’o lucrare de sinteză — ceea ce e cartea de față — e cam greu să scoți o altă sinteză. Esti silit să comprimi fraza sau capitoul uneori pînă la a-l lipsi de adâncime și claritate. Dacă am făcut astfel de greșeli, aceasta e explicarea lor. Rîndurile noastre vor fi socotite drept referat asupra acestei cărți. Regretăm că n’o putem lăuda. E scrisă într’un stil aproape imposibil, greoi, înecăcios; transpiri dela cinci pagini în sus.

Acesta e defectul multor cărți bune de știință. Și totuși oamenii le-au citit și apreciat tot atît cît oricare capod’operă literară. Au în ele o *permanență spirituală* care se lasă tirziu despășită. În genul acestor cărți e și cea a dd. Angelescu și

Enescu. Dumnealor n'au vrut să scrie o carte literare. Dar nu era rău dacă avea și calități literare. Totuși, chiar cu multele ei păcate, rămîne o carte extrem de utilă, de care credem, nu se poate dispensa niciun învățător interesat a cunoaște nouile metode, curente și sisteme în educația și pedagogia contemporană.

T. C. Stan: **Cei șapte frați siamezi** (ed. Cugetarea)

Un autor nou, o carte nouă. Dar nu e nouă: sau cel puțin conținutul, mai corect spus, problemele (fiindcă pune multe probleme) nu par noi decît celor cari n'au cetit „Întoarcerea din rai“ a dlui Mircea Eliade. Fixă și dl M. E. cu mult dichis o oarecare problemă a generației noi. Însă autorul „Maytrei“-ei fiind prea mult ideolog și concentrat asupra unei anume tipologii, a desintegrat personagiile din mediul și sbuciumul colectiv care i-a creiat, imprimîndu-le conduita și temperamentul prin filtrul propriului său suflet. Aci se diferențiază romanul „generației“ dlui T. C. Stan, de cel a „generației“ dlui M. E. Căci „Cei șapte frați siamezi“ ai dlui T. C. S. nu sunt purtați pe spinarea vieții în chip comod. Ei descind tîrziu în realitate; suportă privațiunile ei ca *grup*, deci, acțiunea fiecăruia nu e o distilare conform etnologiei impusă lor din scrupule scriitoricești. Pe urmă, fără să fie fraged, sunt pagini unde uită seriozitatea gravă dela început; cu mici alternanțe, atmosfera se primenește pe largi porțiuni printr'o înviorare a dialogului sprinten și a imaginilor cît ochiul lacurilor de adînci. N'am putea spune că e însuflețire (însuflețire pentru ce?) în povestea amară a acestor șapte prieteni. Dar am reținut o altă latură a scrisului dlui Stan; el se deapănă după o logică severă, arborînd pînă la pagina finală tăria acesteia. Însă nu face uz de un stil rigid. Nu. E multă, chiar multă afecțiune în cartea dlui Stan. Numai că, la d-sa psihologia explică și completează evenimentul printr'un reflect dur. În unele locuri totuși *omenescul* e atît de cald îmbrățișat încât îți pare o atitudine controversată. Dacă am scrie că „Cei șapte frați siamezi“ e o carte de serioasă pătrundere psihologică și sugestivă pînă dincolo de

realitatea unei sensibilități fine, încă n'ar fi tot. Fiindcă altceva a vrut să argumenteze dl Stan prin cartea sa: există mereu o *generație nouă* deși cea încă precedentă nu s'a învechit, și că acum e greu a stabili puncte limitrofe între o generație și alta, cînd toți au un ideal: burta, iar dacă sunt (și sunt mulți) de aceia cari mai cred că prin carte, prin muncă serioasă se ajunge la ceva astăzi, aceștia vor suferi cele mai mari desiluzii în viață. Și, interesant, cei șapte frați siamezi toți sunt idealişti. Ei cred stăruitor în drepturile pe cari i le vor conferi diplomele. Supoartă foamea și frigul într'o odăiță dela al treilea etaj al unui imobil din strada Belvedere. Jack Văraru, Isaia Scurtu, Basil Antohie, Anton Șetraru, iar ceva mai târziu atașându-se „cuibului fraților siamezi“ din Belvedere, și fetele: Mia, Ioana, și Nina, au curajul de a se sprijini pe premiza: nu-i nimic clădit pe fatalitate, ci totul e în funcție de efortul pe care-l vor depune în realizarea aspirațiunilor lor. Au devenit ceea ce am putea numi „inteligențe livrești“ nu „cerebraliști“ cum le zice autorul undeva. Văd viața prin carte, gîndesc prin carte, aspiră și transpiră prin carte. Studenți crescuți, formați în praful bibliotecilor. Sîșesc studiile universitare. Nici unul nu găsește un loc, unde pe baza diplomei să-și poată cîștiga bucățica de pîine necesară vieții. Deabia acum sesizează realitatea pe care n'o pot refuza și nu i se pot sustrage. Foamea e cel mai bun dascăl al omului. Pe cine l-a „învățat“, e orientat în întreaga viață. Ea se grăbi să-i orienteze. Andrei Șetraru—inginer—ca să susțină „familia“ din Belvedere, se angajează la un depozit de lemne tănd și crăpînd butuci în schimbul a 40 lei la zi, din care susținea și grupul celor șase. Isaia Scurtu, prof. de matematici, după ce cutreeră degeaba toate ministerele pentru un post, cade la pat cu plămîinii sîrtecați de tuberculoză. Ca să nu fie o povară pe spatele celorlalți, într'o noapte se mută neștiut de nimeni, într'un bordei de scînduri, tocmai în suburbiile capitalei. Intr'o zi, pe cînd se întorcea spre casă, avu un atac; căzu cu fruntea pe colțul unei scări. Un lac de sînge și un mort.. Pe ceilalți i-a împrăștiat viața: Jack a intrat în poliție, Basil Antohie se căsătorii cu Mia și pleacă în Dobroga în garda financiară; Nina, după ce-și oferă castitatea trupului directorului teatrului Odeon, este angajată ca actriță; Șetraru se căsătorește cu Ioana, oprindu-se la simpla îndeletnicire a confecționării de păpuși.

Romanul întreg e o închegare de probleme sociale mărunte centrate în jurul unui ax temeinic: *falsul vieții pe plan intelectual*. După ce citești această carte, îți place nu realizarea în sine a romanului, ci vigoarea care pulsează din paginile ei. Nu vom susține că n'are defecte în scrisul său, dl. Stan. Așa, toată filosofia-re asupra *iubirii universale* (pg. 136), *descompunerea universală* (pag. 139), e, dacă nu pedantism, în orice caz puțin serioasă. Apoi s'au strecurat în volum greșeli de construcție de stil și gramatică. De ex.: „Înainte ~~eu~~ câteva zile femeile de teapa actriței, *ți aduce un fior de ghiață*: (pg. 74); „*mâncară* așa de lacom, așa de fericiți *că mîîncă* (pg. 321);... la capătul *bulevardului* se găsește *bulevardul* cu plopî triști...

Evidențiind aceste erori, cari desigur ~~au~~ scăpat vigilenței autorului, nu ne-am gândit să diminuăm întru nimic valoarea cărții „Cei șapte frați siamezi“, nu pentru că T. C. Stan e tînăr, ci pentru că scrie bine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aron Cotruș: **Horia**; V. Hondrilă: **Săbii și epave**

Cînd toată țara a orînduit prăznuirea împlinirii unui veac și jumătate dela frîngerea oaselor lui Horia în cetatea Albei-Iulia, la Varșovia, poetul Aron Cotruș — atașat de presă — ticluia în versuri *gestul* și personalitatea revoluționarului care a creat istorie și legendă. Din teascurile unei tipografii poloneze a eșit o plachetă elegantă, intitulată prompt, impunător: „*Horia*“. Ne-a trimis-o și nouă. (Dacă ne-am lăsa sentimentalismului, ar trebui să începem prin a-i mulțumi de bucuria ce ne-a produs-o primirea ei.) Fiindcă ni-e dragă, o vom judeca stăpîniți nu de emoția estetică — ar putea fi și aceasta un motiv — ci de un simțămînt ce implică o covîrșitoare recunoștință. Da, recunoștință, pentru că singur d. Aron Cotruș dintre cei aproape 150 de poeți și poetaștrii cîți îi avem, s'a apropiat de el și i-a săpat chipul din dalta cuvintelor tari cum n'a fost evocată figură de voevod. În niciunul din ceilalți n'a vibrat înstrunarea credințelor politice pentru care a murit acest «țaran

de cremene». N'a crescut în niciunul firul unor dureri și umiliri cu reîntoarceri prin veacuri. Prin ani în urmă, d. A. Cotruș întâlnește umbra lui Horia («Țarinele halucinate — «Miine»). În «Miine», urnea cumplit talaz din munții Apuseni în cleiul mizeriei locale, din care Horia se arăta ca un stîlp de aducere-aminte a altor suferinți.

Prezentul volumaș are 26 poeme. Fiecare conține ceva din duhul horian.

Lui Horia îi împletește gînd curat, așa ca realitatea :

dar eu, ca și tine ieșit din norod
vorbe de flacări să 'n nod,
să desnod,
ca unui vajnic voevod
îți închin această carte...

(*Inchinare*)

Apoi, parcă ne-a făcut un semn cineva, oprim respirația; eroul se 'mnață în poem ca un colos carpatin :

de jos
te-ai ridicat drept, pietros, viforos
pentru moți,
pentru cei săraci și goi, pentru toți...
și-ai despicat în două istoria,
țaran de cremene
cum n'a fost altul să-ți semene,
Horia...

(*Horia*)

Poesia de revoltă, instigație și blestem e cea mai favorabilă formă de a-și exterioriza tumultul și vehemența, brodate pe un motiv social;

de-ai ieși din mormînt între noi
și-ai vedea atîția moți zdrențoși pe munți goi
și neamu-ți flămînd ca acu,
ce-ai zice Horia tu?!...

— — — — —
de-ai trăi tu
acu,
ce-ai face Horia, cu mișeii ce vînd
norodul flămînd?!...
nu ți-ar veni să-i cauți pe toți,
de gîturi să-i scoți,

din paturi, dela cini, dela prinzuri,
și 'n mijlocul piețelor celor mai mari,
ca pe cei mai mișelnici filhari,
de limbă să-i spînzuri?!...

(De-al ieși din mormînt)

Sunt versuri fără efect estetic; comunică și răspund direct și imediat. Ceea ce nu putem admira îndeajuns în poesia d-lui Aron Cotruș, e vigoarea, ritmul și rima—aceasta punctează versul în cadență deasă.

Nu i-a scăpat de sub condei d-lui A. Cotruș nici orgoliul dinamic-național. Riscînd să nu realizeze *artă*, face loc unei poezii de confesiune politică, cu accente puternice:

pe-aici vitejia, cu sînge
drum și-a spintecat spre desrobire...
pe - aici trăește - un neam ce nu știe plînge...
nici să se sperie, nici să se mire...

pe - aici vitejia-i o datină
moștenită în sînge de fieștecare...
potrivnicii ce cred că isbind-o, o clatină,
o fac să crească și mai mare...

Dl. Aron Cotruș a dat dovadă îndeajuns de originalitatea și forța talentului său. I s'ar putea găsi unele defecte. Are cîteva forme de expresie pe care le întrebunțează prea des. Dar ceea ce constituie un mai mare pericol pentru d. Cotruș e *anacronismul*. Temele poeziilor, ba chiar și forma, vor fi încurînd inactuale, depășite. Totuși, vom rămîne mulți, credincioși poeziei d-lui Aron Cotruș.

Cît timp? Asta n'o putem ști.

* * *

Pentru poeziile d-lui V. Hondrilă e bine să strecurăm cîteva cuvinte de circumstanță. Inșă n'am vrea ca aceste cuvinte să aducă o oarecare umbră asupra lor.

Cunoaștem de cîteva ani zelul, hărnicia în ale scrisului, a acestui învățător: dorința lui de a prinde cristalul gîndurilor, reveria și alte peisaje sufletești în crochiul unui vers. Am putea zice — ca o observație pentru noi — că dumnealui vrea mult. Dar tendința unei voinți energice să fie spre a putea

mult. De sigur, d. Hondrilă cu al doilea volum pe care ni-l promite, ne-o va dovedi aceasta. «Săbii și epave» e un debut sărac cu multe insuficiențe. Ne-a oferit stîngăcii și predilecție spre inspirația clasică; un sămănătorism amorțit, din care totuși pateticul ar fi capabil în tot momentul de revelatoare surprize. Cităm pentru întărirea acestor presupuneri, poesia «Răzeșul» :

Sînt frate de cruce cu Pămîntul,
 Martor greu mi-l prind pe Sfîntul Soare
 Drept chezășie că apăr legămîntul
 Scriu brazde-adînci cu plugul pe ogoare.

Am mai surprins ici colea alcătuirii admirabile. De ex. ultima strofă dintr'un «Răsărit» rural :

Răsăritul își desfoaie iea.
 Imbunat Ion de rodul greu,
 Face-o cruce și sărută glia
 Cum l-ar săruta pe Dumnezeu.

Sau alta, în ritmul căderii picurilor dintr'o strașină veche :

Azi, trecutul — doi cercei
 Prinși de-al inimii grumaz,
 Il anin de chipul ei
 Prin al vremilor talaz.

(Irosiri)

Sentimentele de admirație prea exagerată pentru profesorul dela Văleni, l-a îndemnat să-l portretizeze în strofe frumoase :

De sîrg vremea-și petrece s'o treacă la isvod
 Printre figuri de ctitori, sub firmament domnesc
 Cuvîntului e cneaz și cărților voevod ;
Zidește piramide sub cerul romînesc

(N. Iorga)

(Ultimul rînd arată o incoerență neprevăzută).

În poesia d-lui Hondrilă răsufală pămîntul, cerul, plantele. E un semn de o superioară sensibilitate. Înainte de a închide această pagină, am comite un act de injustețe față de poezia d-lui Hondrilă, dacă nu i-am remarca și cîteva imagini. Iată o imagine nouă care salvează prestigiul unei poezii întregi :

Și mi-a svirlit prin geamu 'ntredeschis.
Ușor buchet de ghiocei
Cu plinsul nopții greu pe ei.

(Vlsul)

Așa sunt risipite în tot volumașul perlele poeziei d-lui Hondrilă. Are în toate cîte puțin *frumos*.

Din firimituri ca acestea întrevădem un talent în formație serioasă — dar prea lentă. Depinde de d-sa ca aceste promițătoare nădejdi pe care le-am semnalat, să iasă de sub semnul probabilității.

Niculae Albu

Cronica mărunță

Invățământul religios în Italia fascistă

La noi, religia e tratată în școală într'un mod cu totul superficial. De vină sunt profesorii, învățătorii și preoții. Dar mai vinovați sunt cei cari au făcut din *religie în școală*, o dexteritate — aproape. Asta numai la noi. Iată ce ordin circular a trimis guvernul fascist, tuturor directorilor de școli — din inspirația Duceului :

„Toți profesorii și institutorii vor citi și vor explica *Noul Testament* copiilor, și vor supraveghea ca ei să învețe pe de rost cele mai frumoase pasagii.

Să nu lipsească din nici o bibliotecă școlară cartea, căci dealungul secolelor ea este totdeauna nouă. E cea mai mare din toate cărțile, cea mai *necesară*, fiindcă-i dumnezeiască. Guvernul național dorește să câștige pe copii, și prin ei sufletul poporului italian prin această carte la descoperirea drumului sigur care va duce la mărirea cea mai sublimă și adevărată”.

Gânduri sănătoase pentru tăria unui popor.

* * *

Examenul de definitivat se va ține în acest an cu începere dela 15 Aprilie. Vor fi admiși la acest examen, — așa cum s'a cerut — toți cei cari au împlinit 3 ani de serviciu efectiv, la 1 Aprilie a. c. și care la acea dată funcționează cu titlu provizoriu.

Învățătorii trebuie să înainteze prin revizoratele școlare cereri de înscriere la examene, adresate inspectoratelor regionale.

Candidații la acest examen de definitivat potrivit art. 232, aliniatului ultim din legea învățământului primar sunt dispensați de prevederile art. 118 al. a. (predarea la o școală cu 7 clase); al. b. (frecvență); al. c. (fișele elevilor); al. d. (participarea la un anumit număr de șezători culturale și ținerea unui număr de conferințe); al. e. predea la cursurile de adulți); al. f. (coruri cu elevii); al. g. (lucru manual).

Centrele de examinare vor fi fixate ulterior de Minister.

Examenul constă din trei probe și anume: o probă scrisă la limba română, o probă orală asupra materiilor principale din programul analitic al școlilor normale și cunoștințelor noi dobândite în timpul celor 3 ani de funcționare cu titlu provizoriu, o probă de practică compusă dintr-o probă pedagogică din materiile de studii teoretice și alta din îndeletnicirile practice prevăzute în programa școalelor de băieți pentru învățători și în programa școalelor de fete pentru învățătoare.

Subiectele probelor practice vor fi alese după regiunea în care funcționează învățătorul respectiv.

Subiectul probei scrise se fixează de Minister și se comunică președinților comisiunilor examinatoare.

Pentru învățătoarele conducătoare de grădini de copii se vor da probe speciale.

Numai candidații cari au obținut cel puțin media 7 la fiecare probă vor fi numiți cu titlu definitiv.

* * *

Mulți dintre colegii noștri se vor interesa de identitatea autorului articolului „Fișa personală și fișierul școlar“, d. Gh. Atanasiu. Le-o spunem noi cine e acest Domn. Ca să fim mai scurți la vorbă, nu vom ocoli adevărul. D-sa e directorul institutului de surdo-muți din Timișoara. L-am cunoscut numai datorită activității intense pe care o desfășoară în capitala Banatului. Un om care nu știe ce e aia „trîndăvia“ sau desgustul de muncă. Doar nu mult înainte de această cu vreo 3 luni, ne ocupam în paginile acestei reviste de mult apreciatul său roman „Adelina“ N'au trecut nici două săptămîni și dă la lumină un studiu de igienă școlară „Școlile primare de stat din Timișoara“ viu comentat în presa bănățeană. Mai nou, ne-a trimis patru cărți didactice, gândite, lucrate și experimentate de d-sa pentru învățarea scris-cititului surdo-muților. Admirăm zelul de muncă și dragostea atît de umană pe care o simte și înțelege să și-o arate prin fapte dl. Gh. Atanasiu spre a veni în ajutorul acestor nefericiți. O asemenea viață de muncă încordată a dus-o și Braille inventatorul alfabetului după care trebuia să învețe a scrie și citi alți nefericiți: orbii. În fața acestor oameni, chiar dacă nu-i cunoști, trebuie să-ți ridici pălăria.

* * *

Comitetul „Asociației inv. din jud. Mureș“ socotind că dl. Nicolae Albu a condus revista într'un mod neacceptabil scopurilor pentru care a fost creiată, l-a desărcinat de conducerea revistei începînd cu n-rul viitor.

Reviste

acord!! cum?

Gîndirea. Am fost, poate cei dinții și cei mai fericiți la reparația Gîndirei. De atunci a trecut timp mulțisor. N'am mai avut răgazul unei adunări de gînd pentru această revistă. Dar am urmărit linia de ascensiune a ei. Astăzi e cea mai bună revistă din România. (Arătați-ne, care ar putea fi alta?) Nu știu de ce, toate revistele *bune* devin dela un timp b_nale. Singură Gîndirea, — datorită unității de credință a colaboratorilor? — și-a păstrat vigoarea, tineretea și...citorii. (E un lucru f. greu să-i păstrez pe aceștia...). Considerațiile noastre cer o justificare. Poate să fie o justificare temeinică a afirmațiilor noastre. Cea mai bună ar fi să ne ocupăm de numărul depe Martie a. c. Nu pentru că ar fi un număr inegalat al Gîndirei, ci fiindcă e cel mai unitar din cîte au apărut de astătoamnă pînă acum. Dl. Nichifor Crainic, pe marginea cărții „Naționalitatea în artă“ a d. A. C. Cuza, adăncește problema „naționalismului“ în artă, sub orice formă ar fi aceasta, și în cultură. „Gîndul scris, gîndul care se ridică din adîncimile sufletului și explodează în lumina cuvintelor, e tăria spirituală cea mai mare a unui neam“ — spune d-sa scriind despre publicațiile — ro-

mînești — nu toate sunt romînești — din țară. Ceea ce pune în discuție d. N. Crainic, ar trebui să intereseze pe tot *romnul* intelectual, neutralizat de o cultură cosmopolită. Și pentru ca „să nu ieșim din rînd“, remarcăm articolul d-lui Const. D. Ionescu, care ne prezintă pe *ad_ăratul* profet al naționalismului și al unității noastre naționale: Nicolae Bălcescu. Despre Emil Cioran și „mărturisirile“ sale vom scrie într'o cronică viitoare. A fost odată aici în tîrgul nostru un elev de liceu care conducea o revistă pe care o chema „Indemnul“. Numele ei ajunsese pînă la urechile lui Eug. Lovinescu, care imediat le-a trimis „băeților“ cîteva volume din „criticele“ sale ca să se scrie despre ele. Bag seamă, observase el că atît colaboratorii tinerei reviste cît mai ales conducătorul ei — care semna *Opal* — erau înzestrați cu mari însușiri. Timpul i-a dovedit-o: *Opal* a ajuns Ovidiu Papadima — criticul literar al Gîndirii, iar ceilalți, asistenți universitari și profesori cu prestigiu. Ovidiu Papadima servește literatura romînă prin cronicile sale totdeauna pătrunse de un bun simț și împletite dintr'o logică de argumente imposibil supărătoare.

Un nume nou a apărut pe coperta

revistei Gîndirea : Septimiu Bucur. O mare bucurie pentru toți admiratorii acestui tînar teribil dela Tg-Mureș.

E talentat ; o inteligență ne-asemuită colegilor săi de facultate. „Creștinism și realitate socială“ articolul său de debut la Gîndirea, nu-l ridică mai mult decît atît cît e. Septimiu Bucur a scris și va scrie articole mult mai bune. Dece n'am spus-ne-o, că doar ni-e prieten ?

Ceva ce nu ne place la Gîndirea — să ne ierte Dl. Toma Vlădescu — e „Cronica spectacolelor“ și reclamele de pe coperti.

* * *

Revista Fundațiilor Regale, ar putea fi o revistă mai bună din fondurile materiale de care dispune. Tot ceea ce s'ar putea scrie ceva *util* în țară, își are rațiunea de a fi publicat Rev. Fund. Regale, fiindcă ea înțelege să aibă colaborări din orice domeniu, așa încît să fie servit oricui îi cade în mînă revista. Literatură de bună calitate e mai puțină în acest număr (Martie). Astfel. dl. Al. O. Teodoreanu ne descreește frunțile prin stilul și efectele de umor sănătos din nuvela „Post-Festum“.

Dl. A. Pop Marțian publică patru poezii ; una ceva mai bună decît restul.

Păr. Gala Galaction continuă publicarea romanului „Cum începe un veac și o căsnicie“. Credem că nu-și avea rostul publicarea acestui roman ori cît de interesant ar fi el ceea ce nu prea e cazul, aici. Mai semnează versuri și proză d. Emil Riegler și d-na Sanda Movilă. Dacă Rev. Fund. Regale se bucură de un prestigiu între revistele românește e datorită citor-

va colaboratori de o excepțională valoare. Unul dintre aceștia e și d. prof. univ. C. Rădulescu-Motru.

D-sa cu destulă competență se ocupă de „Realizările spirituale“ în viața unui stat — recte Statul român. E un articol extrem de important. Cine putea să adincească datele psihologice ale unui popor ca al nostru — decît autorul „Personalismului energetic“? Deși apare pe alocurea neîntemeiat, rîndurile sale asupra *naționalismului* și a *românismului*, rămîn cele mai frumoase pagini de gîndire politică. D. Ion Pillat semnează un articol serios și documentat asupra romanului de valoare universală: *Don Quijote* de Cervantes. Destul de util cunoașterii principiilor politice e articolul: *Constituția austriacă* de Richard Wagner. D. I. Suchianu scrie „*Despre domnișoare*“. Hm! Chiar în R. F. R.? Dece nu la „Viața Romînească“? sau la „Adevărul literar“?

Mai puțin profund și original ca în alte articole, e d. Eugeniu Speranția în „*Rolul Pedagogic al perspectivei istorice*“. D. Șerban Cioculescu a adunat cu pasiune, într'un articol „Correspondența dintre I. L. Caragiale și Paul Zarifopol.“

Subliniem că acest număr are cele mai variate și substanțiale *cronici*, pe cari le semnează dd.: Mircea Eliade, Al. Rosetti, Const. Brăiloiu, Petre Comarnescu, V. Cristian, Z. Păclișanu, G. M. Cantacuzino, Radu Georgescu, Oscar Lemnar, Șt. Antim, G. Stroe și Richard Hillard.

Revista revistelor am dori - o altfel.

* * *

Familia s'a născut în zodie bună ; cu fiecare număr face un pas înainte. Nu susținem Doamne ferește, că

tot ce publică „Familia“ e bun. Sunt în special, versuri cari ar trebui îndrumate pentru ucenicie la „Primii pași“ rubrica atât de interesantă de altfel, a „Adevărului literar“. Pentru că numărul de pe Februarie nu ne-a sosit încă la redacție, ne ocupăm de cel de pe Ianuarie. Printre articolele mai importante e cel al D-lui Petre Manoliu „Asupra confesionalismului contemporan“, și al dlui Al. Dima: „Istoria literară și creația artistică în romanul „Mite“. Cel dinții, se dovedește un profund gânditor, în frazele cărui dialectica împinge pe cititor spre finituri clare. Cel de al doilea e un fin analist pentru care devine pasiune minuția în cercetarea adevărului unui fenomen sau teme literare.

O achiziție prețioasă (?) a Familiei e d. Eug. Lovinescu, semnatarul articolului nițel cam fluid „Odiseia în românește“. Sunt rînduri de prefață la *Odiseta* apărută decurînd în românește la Fund. Regale — Biblioteca „Energia“. D. Tiberiu Moșoiu totdeauna vine cu lucruri interesante. De astădată începe cu viața lui „Neculai Milescu Spătaru“. Il vom urmări. D. M. G. Samarineanu continuă cu publicarea romanului „Kyazim“. Preferăm să-l citim în volum.

Cronica literară foarte bogată.

Criticele D-lui Octav Șuluțiu sunt totdeauna întemeiate pe argumente decisive. Atît doar că uneori pare prea grăbit în calificări...

Cronica: Idei, oameni, fapte e slabă. Un lucru pare ciudat, — asta o spunem pentru dd. Samarineanu și Șuluțiu cari au ce au cu „Viața Românească“—cum, dacă vă jenează presa din Sărindar, atunci de ce totuși vă ocupați de „Adevărul literar“ (tot din Sărindar) și nu de alte publicații mai românești?

Gînd Rominesc închină o bună parte din pagini memoriei lui Horia. O interpretare justă a acestei „revoluții naționale“ e articolul dlui N. Buta: „Horia. Tilcul unei comemorări“. Despre „Ecurile răscoalei lui Horia în streinătate“ scrie foarte documentat dl. D. Prodan.

Articolul dlui prof. univ. Sextil Pușcariu „Ion Bianu“ e pătruns de căldura unei recunoștințe pentru munca uriașă a omului care în timp de 40 de ani, n'a făcut altceva decît a lucrat spre bunul mers al Academiei Romîne. Regretăm că restul articolelor în afară de cel al dlui Ion Chinezu „Poetul lui Horia“, nu le putem remarca; pentru „Gînd Rominesc“ „merge“ să te bazezi numai pe nume. Putem garanta pe orice că dacă nu i-ar chema pe autorii acestor articole așa cum îi chiamă, nu li s'ar fi publicat. Poesii puține, dar frumoase, iscălesc dnii: Aron Cotruș, Ștefan Baciș și George Popa. **Cronica literară** o semnează dd. Virgil Bogdan și Sept. Bucur, a *ideilor*, E. Papu, *istorică*, Coriolan Petranu, *științifică*, Ion Comșa. Pagina „Mișcării culturale“ e așa de săracă cum n'a fost niciodată.

Pagini literare * * * Nr. 10.

Conducătorii acestei reviste sunt capabili nu numai să scrie dar să și urască. Sunt (ei) niște oameni pe care fiindcă i-ai luat în răspăr odată, îți poartă ură întreagă viața. Asta s'a întâmplat cu noi. Colaboratorul și prietenul nostru Septimiu Bucur și-a permis să analizeze în două numere ale „Progresului și Cultură“ scrisul dlui Romulus Demețrescu „dela acea revistă. Dacă a fost just sau injust în aprecierile lui, putea să-i răspundă (și cred că-i va răspunde cîndva). Dar nu. Ei s'au

supărat pe revistă. Nu ne-au mai răspuns la schimb.

O tempora o... omnes!

* * *

Căminul Cultural Nr. 4.

O scoate Fundația Culturală Regală „Principele Carol”. Dacă e revistă pentru cultura poporului—adică a masei, atunci ce caută o recenzie asupra cărții mai noui a d-lui I. C. Petrescu; „Școale de experimentare”, semnată de d. Stanciu Stoian?

De altfel e bine scrisă, numai că nu-și are rostul acolo, ci la o revistă de specialitate.

Incolo, totul e lăudabil la „Căminul Cultural”.

* * *

Blajul închinat în întregime memoriei mitropolitului Vasile Suciș. Desprindem din seria de articole care cuprind fiecare o latură a vieții marului mitropolit, pe cel al d-lui I. Covrig-Nonea: „Mitropolitul Vasile Suciș ca gânditor” pentru că e cel mai încheșat și doct articol din tot numărul.

* * *

Frize. Voința e capabilă de multe. Dot oameni: Nicolae Chirnoagă și Mi-

hai! Cantonieru (nu supără, această inversiune?) au dovedit că mult pot face puținii buni împreună. L-aș socoti și pe Ștefan Baciu aici, dar știu că el n'are bani ci numai talent în toată întreprinderea. Elogiem la „Frize” vioiciunea și scrisul deplin format al celor trei conducători ai ei.

* * *

Țara Noastră ni-e cel mai drag cotidian românesc. Apreciem în mod deosebit pagina a 2-a bogată și substanțială prin *literatura - ideile și comentariile* pe care le face. Asupra ei vom reveni mai pe larg.

* * *

Vraja Mării e o revistă mizerabilă ce vrea să facă literatură la Constanța. Astăzi e recomandabil să taci decât să spui adevărul. De aceea preferăm să tăcem, fiindcă despre „Vraja Mării” nu se poate spune nimic bine.

* * *

Plaiuri săceleze — se întitulează „revistă de ideologie săceleană”... Extraordinar! Dar ce ideologie o mai fi și aceea săceleană, căci pînă acum nu vedem nici o ideologie la „Plaiuri săceleze”?

(n. a.)

Insemnări

Dr. Nicolae Crețu

Învățătorimea mureșană a sărbătorit în ziua de 9 Martie pe prof. Dr. Nic. Crețu pentru cei 12 ani de activitate și plini de realizări pe tărîmul învățămîntului.

Venit aici la Tg.-Mureș, în toamna anului 1923 dă viață zidurilor pustii ale fostului Palat Administrativ pe timpul stăpînirii maghiare, deschizînd școala normală pentru a cărui existență și prestigiu a muncit încordat și a luptat dîrz spre a-o menține atunci cînd interese — ziceți-le cum vreți — pledau pentru desființarea ei. Adversarii d-sale — care *om de fapte* n'are adversarii? — susțineau și susțin că e de prisos această școală normală *aici*. Da, așa e după logica lor îngustă și oarbă... Pentru ei, de vină e acest om că a dat județului Mureș peste 230 de învățători, cari, dacă nu era *aici* această școală normală, nici un sfert n'ar profesa azi dăscălia; de vină e acest om că a dat țării aproape 1500 de învățători, și, înșfîrșit, e de vină acest om că a făcut tuturor *bine* legal și ilegal.

Inzestrat cu un suflet nobil, capabil de a înțelege și mîngîia sufletul copleșit de amărăciuni ale oricui, Dr. Nic. Crețu și-a servit și dușmanii, iertînd și uitînd răutatea de care aceștia au dat dovadă cu cîteva ceasuri sau zile mai înainte de a'apela la ajutorul lui.

Mobilul sufletesc ce a condus pe învățătorime la a-l sărbători, a fost tocmai această *bunătate* a lui.

Activitatea sa o putem împărți în trei ramuri în cari s'a distins: *educatorul* — ca director al șc. normale—, *pro-*

profesorul și publicistul sau oratorul. În tocmai ca și H. Pestalozzi la Stanz, Neuhoof și Burgdorf, Dr. Nic. Crețu cu mijloace modeste reușește să dea institutului creat în Sept. 1923, un prestigiu pe care foarte puține școli normale din Ardeal îl aveau. Venise aici în Ardeal cu un dor de muncă intensă. Ca student la Jena, lecțiile profesorului său, vestitul filosof Eucken susținătorul filosofiei *idealismului*, îi lasă în suflet dire adânci ce îl vor stăpîni tot restul vieții. Cu tot entuziasmul și idealismul său înalt, n'a putut să realizeze totul ceea ce intențiile sale cuprindeau. Dar a făcut *mult*.

Dacă i se recunoaște unanim o însușire care-l înalță în ochii chiar ai adversarilor, e aceea a *profesorului*. Cei ce l-au auzit vorbind pe Dr. Nic. Crețu, au rămas impresionați de cursivitatea gândurilor și căldura verbului său. Așa e și *profesorul*. Foștii săi elevi mărturisesc că o lecție a lui de „Istoria Pedagogiei“, e o emoție s'o ascuți. Nu demult cineva dintre auditorii unei conferințe pe care o rostea, a declarat că „acest om e o cinste rară pentru catedra unei școli normale“.

Ca publicist nu l-am surprins decît rar. În tinerețe a colaborat la vreo 7 reviste germane de psihologie și filosofie. Activitatea sa pe teren—cum s'ar zice—nu i-a prea dat răgaz să se ocupe cu scrisul. Totuși, de cîteva ani lucrează pasionat la o „Istorie a Pedagogiei“ pe care o va scoate în curînd. Pentru „Progres și cultură“ a fost și este un prieten devotat.

Articolele pe care le-a iscălit în paginile acestei reviste, pentru importanța și originalitatea lor, au fost relevate de cîteva mari publicații de specialitate din țară.

Făcînd corp comun cu sentimentele exprimate de învățătorime în 9 Martie, în semnul dragostei pe care i-o purtăm, dorim ca Dumezeu să-i dea viață lungă și fericită!

„Progres și cultură“

